בעזהשי"ת

סֵפֶר

עֲצָתוֹ אֱמוּנָה

אִידִיש

פָּרָשַׁת וַיְחִי

תשע"ח

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslov publications:

היכל הקודש וויליאמסבורג
HEICHAL HAKODESH WILLIAMSBURG
27 Skillman Street
718-384-1652

היכל הקודש מאנסי
HEICHAL HAKODESH MONSEY
32 Dolson Rd.
347-733-7551

היכל הקודש קרית יואל
HEICHAL HAKODESH KIRYAS JOEL
8 Hayes Ct.
845-467-5299

היכל הקודש קרית יואל
HEICHAL HAKODESH KIRYAS JOEL
8 Premishlan Way
845-243-0563

בארץ ישראל:

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בהסייתדות ע"י כ"ק מוהרא"ש זצוק"ל

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit our new website: www.breslevcenter.com

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at:
AMAZON.COM
To donate and/or sponsor one of our books please call:
845-248-1651

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויחי, ו' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר

אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ 'אֲשֶׁר בַּנַּחַל' גּוֹרָלֵנוּ; מוהרא"ש האט אונז אויסגעלערנט וואס אן ערליכער איד איז, אן ערליכער איד שרייט נישט אין שטוב, אן ערליכער איד פירט זיך איידל אין שטוב, ער איז מכבד די ווייב און געבט איר וואס זי דארף.

חכמינו זכרונם לברכה זאגן (חולין פד:): "מַאי דִּכְתִיב (תהלים קיב, ה): טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט? לְעוֹלָם יֹאכַל אָדָם וְיִשְׁתֶּה פָּחוֹת מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִלְבַּשׁ וְיִתְכַּסֶּה בַּמֶּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וִיכַבֵּד אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ", א מענטש זאל ניצן זיין געלט צו קויפן פאר זיך צו עסן וויינציגער וויפיל ער האט, און פאר זיין ווייב און קינדער זאל ער געבן מער וויפיל ער האט; ווער עס פירט זיך אזוי איז אן ערליכער איד.

וויסן זאלסטו אז שלום בית ווענדט זיך אינעם מאן, אפילו מען האט א פרוי מיט שווערע נאטורן איז אויך מעגליך פארן מאן איר איבער צו דרייען; חכמינו זכרונם לברכה פארציילן (עבודה זרה לט.): "מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁנִּשֵּׂאת לְחָבֵר, וְהָיְתָה קוֹשֶׁרֶת לוֹ תְּפִילִין עַל יָדוֹ, נִשֵּׂאת לְמוֹכֵס - וְהָיְתָה קוֹשֶׁרֶת לוֹ קִשְׁרֵי מוֹכֵס עַל יָדוֹ", עס איז געווען א פרוי וואס האט חתונה געהאט צו א תלמיד חכם, זי האט אים געהאלפן אנטון יעדן טאג זיין תפילין, שפעטער האט זי חתונה געהאט צו א גנב, פלעגט זי אים העלפן מיט זיינע שלעכטע מעשים; זעט מען פון דעם אז א פרוי גייט נאך איר מאן, אז דער מאן ווייסט וואס א פרוי וויל, ער ווייסט ווי אזוי צו רעדן צו זיין ווייב - וועט זיין ווייב אים נאכגיין.

חכמינו זכרונם לברכה זאגן (בבא מציעא נט.): רבא האט געזאגט פאר די מענטשן פונעם שטאט מחוזא: "אוֹקִירוּ לִנְשַׁיְכוּ, כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְרוּ", האלט חשוב אייערע ווייבער, וועט איר רייך ווערן. אזוי אויך זאגט דער רבי (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סט): "כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי הָאִשָּׁה", די גאנצע פרנסה קומט בזכות די פרוי.

נאך דערציילן אונז חכמינו זכרונם לברכה (יבמות סג.): "רַבִּי חִיָּיא הֲוָה קָא מְצַעֲרָא לֵיהּ דְּבֵיתְהוּ", רב חייא'ס ווייב פלעגט אים זייער אסאך מצער זיין; מיט דעם אלעם: "כִּי הֲוָה מְשַׁכַּח מִידִי, צַיֵּיר לֵיהּ בְּסוּדְרֵיהּ וּמַיְיתֵי נִיהֲלֵהּ", ווען ער פלעגט זען א גוטע זאך וואס זיין ווייב האט ליב, פלעגט ער דאס אהיים ברענגען פאר איר, האט רב געפרעגט רבי חייא: איך פארשטיי נישט, פארוואס ברענגסטו איר אייביג גוטע זאכן, זי איז דאך דיר מצער?! האט אים רב חייא געזאגט: "דַּיֵּינוּ שֶׁמְּגַדְּלוֹת בָּנֵינוּ, וּמַצִּילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא", מיר איז גענוג אז זי ראטעוועט מיך פון עבירות און זי ציט אויף די קינדער. זעט מען ווי שטארק מען דארף אכטונג געבן צו מכבד זיין די ווייב.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויחי, ו' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... תחי'

איך האב ערהאלטן אייער בריוו.

איך האף אז איר זענט מקרב די מיידלעך וואס קיינער טראכט נישט פון זיי; למשל, ווען מען שמועסט זיך אפ מיט חבר'טעס צו גיין איינקויפן (שאפינג) וכדומה, דארפט איר האלטן קאפ צו רופן די מיידלעך וועם קיינער רופט נישט וכו'. אזוי אויך, ווען מען מאכט פארברענגענס, דארפט איר שטענדיג טראכטן פון די וואס קיינער טראכט נישט פון זיי.

חכמינו זכרונם לברכה זאגן (מדרש שמות רבה ב, ב-ג): "ווען דוד המלך איז געווען א יונגער בחור איז ער געווען א פאסטוך, ער פלעגט שטענדיג אכטונג געבן אויף די שוואכע שעפעלעך און אויף די יונגע שעפעלעך זיי זאלן האבן וואס צו עסן. ער פלעגט קודם ארויסברענגען די קליינע שאף וואס זיי האבן נאך נישט קיין גרויסע ציינער און קענען נישט עסן פון אונטען נעבן דעםווארצל וואו עס איז הארט, זיי האט ער קודם ארויסגענומען זיי זאלן אפעסן די ווייכע תבואה. נאכדעם האט ער געפענט די טיר פאר די מיטעלע שאף וואס האבן שוין גרעסער ציינער זיי זאלן עסן פון די מיטלסטע חלק פון די תבואה, נאכדעם האט ער ארויסגענומען די עלסטע שאף וואס האבן שוין גאר שארפע ציינער, זיי זאלן אויסרייסן ביז די ווארצלען; האט דער אייבערשטער געזאגט פאר דוד: 'דוד, דו האסט רחמנות אויף שעפעלעך, דו ביסט ראוי צו זיין דער מנהיג ישראל', אזוי ווי עס שטייט (תהלים עח, עא): "מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ, לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ"".

זעט מען פון דעם אז מען דארף אכטונג געבן אויף די קליינע און שוואכע מיידלעך וואס האבן נישט קיין חבר'טעס וכו', און אויב מען איז זיי מקרב, מען האט רחמנות אויף זיי, האט דער אייבערשטער א נחת רוח, און ער נעמט דעם מענטש זאל העלפן אידישע קינדער.

איר קענט זיך נישט פארשטעלן וויפיל מיידלעך וויינען צאם שטילערהייט ווען קיינער זעט נישט, ווייל זיי האבן נישט קיינעם פאר א חבר'טע. אסאך מאל שפילן זיי פון אינדרויסן כאילו זיי גייט גוט, אבער שטילערהייט זענען זיי זייער צעבראכן.
~~~~~~~~~~

דערפאר בעט איך אייך, איר זאלט טראכטן פון די מיידלעך וואס קיינער קוקט נישט אויף זייער זייט, אסאך מאל מיט איין גוט ווארט קען מען זיך איינקויפן עולם הבא.

...

~~~~~~~~~~

בעזרת ה׳ יתברך - יום א׳ פרשת ויחי, ו׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד ... תחי׳

איך האב ערהאלטן אייער בריוו.

פארוואס וויינט איר אזוי סאך, וואס פעלט אייך אין לעבן? איר האט אזא שיינע משפחה, אזא טייערע טאטע און מאמע, אזא גוטע סקול. געלויבט דעם אייבערשטן אז איר קומט זיך אויס אין סקול מיט אייערע טיטשערס, איר האט אלעס אויף דער וועלט. איר זענט געזונט, עס פעלט אייך גארנישט, סך הכל ווילט איר חתונה האבן, דאס וויל דאך יעדע געזונטע מיידל. דער אייבערשטער וועט אייך געבן אייער שידוך ווען עס וועט קומען די ריכטיגע מינוט, אבער ביז איר טרעפט אייער שידוך, דארפט איר זיין שטארק ביי זיך און ארום גיין מיט א שמייכל.

עס איז א נארמאלע זאך פאר א מיידל צו טראכטן א גאנצן טאג: ׳איך וויל חתונה האבן׳; עס איז א סימן אז מען איז געזונט און שטארק. זארגט נישט, דער אייבערשטער וועט אייך העלפן, איר וועט טרעפן א גוטע שידוך ווען עס וועט קומען די ריכטיגע מינוט.

אנשטאט וויינען א גאנצן טאג, דארפט איר טאנצן פאר שמחה אז איר זענט געזונט און שטארק; טאנצט פאר שמחה אז איר האט א ווארעמע שטוב, עס זענען דא נעבעך מיידלעך אין אייער יארגאנג וואס האבן נישט אזעלכע ווארעמע עלטערן ווי איר האט, זייערע משפחות זענען צעבראכן וכו׳, זיי וויינען א גאנצן טאג און א גאנצע נאכט, אבער איר האט נישט אויף וואס צו וויינען, איר דארפט טאנצן פאר שמחה.

דער הייליגער ר׳ נתן זכרונו לברכה פלעגט זאגן: ״ווען א מענטש רעדט זיך אפ, זאגט דער אייבערשטער: ׳קוקט אן דעם מענטש, איך געב אים גוטס און דאך רעדט ער זיך אפ, איך וועל אים ווייזן וואס מיינט שלעכט׳, אבער ווען א מענטש דאנקט דעם אייבערשטן, זאגט דער אייבערשטער: ׳קוק אן דעם מענטש, ער האט גארנישט אין זיין לעבן, און דאך איז ער אזוי פרייליך און דאנקבאר, איך וועל אים ווייזן וואס מיינט גוט׳, און מען געבעט אים א גוטע לעבן״.
~~~~~~~~~~

איז דאך זיכער אז איר - וואס האט אלעס אויף דער וועלט - פארוואס זאלט איר וויינען א גאנצן טאג; פאלגט דעם הייליגן רבי'ן, דער רבי זאגט אז מען דארף זיין פרייליך א גאנצע טאג.

בעט דעם אייבערשטן ער זאל אייך געבן א גוטע שידוך, פארציילט אים אז איר טראכט פון וכו', בעט אים אז איר ווילט חתונה האבן און האבן א שיינע לעבן.

...

~~~~~~~~~~

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויחי, ו' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר

איך האף אז דו האסט פארשטאנען וואס איך האב גערעדט מיט דיר און דיין ווייב, ווי אזוי איר זאלט זיך באגיין מיט אייער קינד. אויב דו וועסט פאלגן וועסטו האבן נחת פון אלע דיינע קינדער.

האסט מיר פארציילט אז דיין משפחה מוטשעט דיר זאלסט גיין צו איינער וואס ליינט כתובות וכו', ער קען זען אויף די כתובה זאכן וואס טוט זיך אין שטוב און זאכן וואס גייט געשען; איך ווייס נישט צי איך זאל לאכן אדער וויינען, ווי ווייגט זיך א מענטש צו מאכן ליצנות פון צעבראכענע אידישע הערצער?! ווי שעמט זיך נישט א חסיד'ישער איד צו טרייבן שפאס פון אידישע קינדער וואס מוטשען זיך - יעדער מיט זיינע צרות?! מען קומט דיר זאגן בשמו אז ער זעט אויף דיר עשירות וכו' נאר קודם דארפסטו איבער מאכן דיין כתובה; ברודער אנטלויף פון דעם מענטש.

חכמינו זכרונם לברכה פארציילן (ירושלמי סנהדרין, פרק ב', הלכה ו'; בבלי גיטין סח.) אז ווען שלמה המלך האט געוואלט בויען דעם בית המקדש האט ער געזוכט דעם ווארים "שמיר" וואס קען שניידן שטיינער, ער האט געשיקט זיין גענעראל בניהו בן יהוידע ער זאל כאפן "אשמדאי" דער קעניג פון די שדים, ווייל ער ווייסט וואו עס געפונט זיך דער ווארים "שמיר", בניהו האט אים געכאפט און געברענגט צו שלמה המלך. אויפן וועג זענען זיי אריבער געגאנגען א הויז פון א כישוף מאכער, וואס אסאך מענטשן זענען געקומען צו אים ער זאל זיי זאגן וואס גייט זיין וכו', האט אשמדאי זייער שטארק געלאכט, שפעטער האט אים בניהו געפרעגט: "וואס האסטו געלאכט ווען מיר זענען פארביי געגענגען דעם מענטש וואס האט געזאגט פאר מענטשן וואס גייט זיין וכו'?" האט אים אשמדאי געזאגט: "אונטער דעם מענטש געפונט זיך א גרויסער אוצר; אז ער ווייסט נישט וואס טוט זיך אונטער אים, ווי אזוי קען ער זאגן וואס גייט זיין..." דאס
~~~~~~~~~~

זעלבע זאג איך דיר: "די אלע וואס מאכן ליצנות פון צעבראכענע אידישע הערצער, איינער לײנט הענט, איינער לײנט דעם פנים, איינער לײנט שריפט, איינער לײנט כתובות - די קענען זיך אליינס נישט העלפן, נו ווי אזוי קענען זיי זאגן וואס גייט זיין..."

דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא): "יֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי, וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים אֲפִילוּ לְהַנְהִיג אֶת עַצְמָן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהַנְהִיג אֶת אֲחֵרִים", עס זענען דא פירער'ס וואס רופן זיך רבי'ס, אבער נישט נאר אז זיי קענען זיך אליינס נישט העלפן, איז דאך זיכער אז זיי קענען נישט העלפן א צווייטן.

איך בעט דיר, אנטלויף פון דעם משוגענעם; ווי קען ער דיר זאגן אז די כתובות פון הרה"צ דומ"ץ ... שליט"א איז פסול?! נעבעך אויף אידישע קינדער אז מען גלייבט יעדן נאר, יעדער טיפוש - וואס קומט מיט זיינע דמיונות מאכן געלט אויף אידישע צרות.

געדענק וואס דער רבי האט געזאגט (חיי מוהר"ן, סימן רס): "ווער עס האט געטרינקען אונגארישע וויין, אים קען מען שוין נישט פארנארן" - אזוי אויך האט דער רבי געזאגט - "ווער עס האט מיר טועם געווען אים קען מען מער נישט פארדרייען דעם קאפ"; ברוך השם אז מיר זענען מקורב צום הייליגן רבי'ן וואס ער לערנט אונז אויס צו גלייבן אינעם אייבערשטן, ער שטופט אונז צום אייבערשטן מיר זאלן שטענדיג גיין צו אים אליין, און אים בעטן אלעס וואס מיר דארפן.

אויב מען דארף פרעגן אן עצה וכו' גייט מען נאר צו אן ערליכע איד, איינער וואס איז מגלה ומפרסם דעם אייבערשטן. דער רבי זאגט (ספר המידות, אות עצה, סימן א): "אַל תִּשְׁאַל עֵצָה אֶלָּא מִמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ סִתְרֵי תּוֹרָה", זאלסט נישט נעמען קיין עצה נאר פון איינער וואס ווייסט די סודות פון די תורה; וואס הייסט סתרי תורה? נאר דער זוהר הקדוש זאגט (פרשת יתרו, פז:): "די גאנצע תורה איז שמות פונעם אייבערשטן"; אין יעדע ווארט תורה איז באהאלטן דער אייבערשטער. איינער וואס ווייסט סתרי תורה, דער קען געבן עצות, די אלע וואס רעדן פון אלעס נאר נישט פונעם אייבערשטן, די אלע ווייסן נישט וואס טוט זיך אונטער זיי, ווי קענען זיי העלפן א צווייטן?!

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~~

בעזרת ה' יתברך - יום ב' פרשת ויחי, ז' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר
~~~~~~~~~~~

דער רבי זאגט (שיחות הר"ן, סימן לג): "אֵצֶל הָעוֹלָם אֱמוּנָה הוּא דָּבָר קָטָן, וְאֶצְלִי אֱמוּנָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת כְּלָל, רַק בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר כְּמוֹ שֶׁהַנָּשִׁים וְהֶהָמוֹן עַם הַכְּשֵׁרִים מַאֲמִינִים", ביי דער וועלט איז אמונה א קלייניקייט, אבער ביי מיר איז דער עיקר אמונה, אן קיין חקירות און אן קיין חכמות, נאר פשוט אזוי ווי פרויען און פשוט'ע מענטשן גלייבן; ווי אזוי איז מען זוכה צו א קלארע אמונה? דורך דעם וואס מען רעדט פון אמונה, אזוי זאגט דער רבי (ליקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן מד): "הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בְּפֶה שֶׁל אָדָם", אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (תהלים פט, ב): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי"; ווי מער א מענטש געוואוינט זיך צו צו רעדן פונעם אייבערשטן, אלץ שטערקער ווערט אין אים איינגעבאקן די אמונה.

אז מען פאלגט דעם רבי'ן בתמימות ובפשיטות האט מען א גוט לעבן; עס איז אסאך מאל זייער שווער אנצוגיין, מען שפירט ווי מען וויל אויף געבן, בפרט ווען עס גייט איבער מבית ומבחוץ, מחלוקת און שפיכות דמים, מען כאפט אריין בזיונות וכו' וכו', אבער אויב מען פארלירט זיך נישט, מען גייט ווייטער אן, און אפילו מען האט זיך שוין יא פארלוירן פארלירט מען זיך נישט ווייטער, נאר מען פרובירט מיט אלע כוחות צו זיין שטארק אין אמונה, איז מען זוכה אז דער אייבערשטער איז מוחל אויף אלע עבירות, אזוי ווי דער רבי זאגט (ספר המידות, אות אמונה, סימן לג): "עַל יְדֵי אֱמוּנָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִסְלַח לְךָ עַל כָּל עֲווֹנוֹתֶיךָ", אז מען האט אמונה איז דער אייבערשטער מוחל אויף אלע עבירות; מוהרא"ש פלעגט שטענדיג חזר'ן דעם דיבור פון רבי'ן, ווייל אז מען שפרינגט איבער אלע קשיות און אלע ספיקות און מען האט אמונה איז גאר גוט.

דער הייליגער רבי ר' אלימלך פון ליזענסק זכותו יגן עלינו פלעגט גיין גלות ליידן מיט זיין ברודער דער הייליגער רבי ר' זושא זכותו יגן עלינו; אמאל איז דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע געווען מיט זיין ברודער אונטערוועגנס, און דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע איז געווארן זייער אויסגעמוטשעט, האבן זיי זיך אפגעשטעלט ביי א קרעטשמע און זיי האבן זיך געלייגט דארט שלאפן. די גוים אינעם קרעטשמע זענען געווען גוט אנגעשיכור'ט, און ווען זיי האבן געזען אז צוויי אידן זענען דא אנגעקומען, זענען זיי אריין אינעם צימער וואו די צוויי הייליגע ברודער זענען געשלאפן, און אויפגעוועקט דעם הייליגן רבי ר' אלימלך זי"ע און אים געהייסן ער זאל טאנצן פאר זיי א קאדאטשקע. בלית ברירה איז דער רבי ר' אלימלך ארויס פון בעט און געגאנגען טאנצן, נאך א שטיק צייט האבן זיי אים געלאזט צוריק גיין שלאפן, אבער נאך אפאר מינוט קומען זיי נאכאמאל און וועקן אים אויף ער זאל ווייטער קומען טאנצן פאר זיי. שפעטער ווען ער האט געענדיגט טאנצן און צוריק געקומען אין צימער, איז ער

צוגעגאנגען צו זיין ברודער רבי ר' זושא, ער האט אים אויפגעוועקט און אים געבעטן אויב ער קען באשטיין זיך צו טוישן בעט מיט אים, ווייל די גוים לאזן אים נישט קיין איין מינוט מנוחה און ער וויל אביסל שלאפן. דער רבי ר' זושא האט גלייך מסכים געווען און זיי האבן זיך געטוישט בעטן, דער רבי ר' אלימלך וויל שוין איינשלאפן, קומען די גוים ווידער אריין און זיי זאגן: "יעצט לאמיר נעמען דעם אנדערן איד ער זאל טאנצן פאר אונז, ווייל דער אנדערער איד איז שוין אפגעמוטשעט וכו'", זיי האבן אויפגעוועקט דעם הייליגן רבי ר' אלימלך זי"ע "קום אביסל טאנצן פאר אונז!" האבן זיי געשריגן. האט דער רבי ר' אלימלך געזאגט: "אז פון הימל הייסט מען מיילעך זאל טאנצן, קען מיילעך גארנישט טון, ער קען זיך נישט ארויס דרייען".

פון די מעשה קענען מיר ארויסנעמען א מורא'דיגע התחזקות; אז עס איז באשערט פאר א מענטש א שווערע טאג, זאל מען נישט האבן קיין טענות אויף קיינעם, נאר וויסן אז אלעס איז בהשגחה פונעם אייבערשטן.

איך האף אז דו וועסט אריין נעמען אין דיר אז קיינער קומט דיר גארנישט, קיינער איז דיר גארנישט שולדיג, וואס דו דארפסט זאלסטו גיין צום אייבערשטן, וועט דיר גוט זיין אויף דער וועלט און אויף יענע וועלט.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

נ.ב. היינט נאכט וועט נישט פארקומען דעם וועכענטליכן שיעור, עס וועט אי"ה זיין אינאיינעם מיטן סעודת הילולא מיטוואך נאכט לרגל הילולת מוהרנ"ת ז"ל.

היינט נאכט איז דא א פרויען צוזאמקום, סיי אין וויליאמסבורג אין ישיבה און סיי אין קרית יואל. זע צו בלייבן אין שטוב העלפן, אז דיין ווייב זאל קענען קומען און הערן אביסל דיבורי ההתחזקות.

...

~~~~~~~~~~

בעזרת ה' יתברך - יום ב' פרשת ויחי, ז' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר, גבאי בית המדרש היכל הקודש קרית יואל

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

איך בין גרייט צו קומען צו ענק פאר א דרשה, נאר בתנאי אז דו ביסט מיר נישט מפרסם וכו'. אויב דו וועסט נישט מפרסם זיין אז איך קום, וועל איך בלי נדר קומען צו דיר מזמן לזמן.
~~~~~~~~~~

גלייב מיר, יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָעֵגֶל רוֹצֶה לִינוֹק וכו'; אבער אז מען מאכט א פירסום קומט נישט ארויס קיין גוטס דערפון.

דו געדענקסט דאך אודאי וואס האט פאסירט מיט דיר יארן צוריק וכו'; וואס האט מוהרא"ש דעמאלט געזאגט? אז דאס האט פאסירט ווייל מען האט געמאכט א גרויסע פירסום מיטן הכנסת ספר תורה, אזוי ווי חכמינו זכרונם לברכה זאגן (מדרש תנחומא כי תשא, סימן לא): די ערשטע לוחות איז צעבראכן געווארן ווייל עס איז געגעבן געווארן מיט א רעש וכו'.

איך האף דו פארשטייסט וואס איך מיין, עס איז נישט כדאי זיך צו רייצן וכו'.

לאז מיר וויסן אויב דו ביסט גרייט אויף דעם, וועל איך אם ירצה ה' קומען נאך די וואך.

...

~~~~~~~~~~~

בעזרת ה' יתברך - יום ג' פרשת ויחי, ח' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר

דעם דאנערשטאג איז עשרה בטבת, דעם הייליגן רבי נתן'ס יארצייט. מיר וועלן זיך אם ירצה ה' צוזאמקומען מארגן מיטוואך נאכט אין ישיבה, אלע תלמידים, מיר וועלן מאכן א סעודה לכבוד דעם יארצייט פון מורינו ר' נתן זצוק"ל. איך האף אז דו וועסט אויך קומען זיך אינאיינעם מחזק זיין, איבער חזר'ן און דאנקען דעם אייבערשטן אויף די גרויסע חסדים וואס דער אייבערשטער האט געטון מיט אונז, אז מיר ווייסן פון רבי'ן.

דער רבי האט געזאגט (חיי מוהר"ן, סימן שע): "מען דארף דאנקען ר' נתן, ווייל ווען נישט אים, וואלט נישט געבליבן פון מיר קיין בלעטל שמות", נאך האט דער רבי געזאגט: "קיינער פארשטייט מיר נישט, נאר נתן, און נפתלי אביסל"; אלע ספרים וואס מיר האבן היינט פון רבי'ן איז נאר אדאנק ר' נתן זכרונו לברכה, ער האט אפגעשריבן אלע תורות וואס ער האט געהערט פון רבי'ן.

מוהרא"ש זאגט: "דער חידוש איז ר' נתן"; דאס גרויסקייט פון הייליגן רבי'ן - דאס ווייסן מיר בכלל נישט, מיר ווייסן נישט וואס מיר ווייסן נישט ווי גרויס דער רבי איז געווען, אבער "דער חידוש איז ר' נתן", ווייל ווען נישט ר' נתן וואס האט זיך אזוי מוסר נפש געווען צו פארשפרייטן דעם רבי'ן פאר יעדן איינעם, וואלט דעם רבינ'ס נשמה געקענט אריבער גיין דא בזה העולם אן דעם וואס איינער זאל בכלל וויסן אז עס
~~~~~~~~~~~

איז געוועזן אזא נשמה; ר׳ נתן האט זיך מוסר נפש געוועזן צו מגלה זיין פאר יעדן איינעם דעם הייליגן רבינ׳ס עצות און לימודים.

די מתנגדים האבן אמאל געפרעגט ר׳ נתן: ״וואס וועסטו טון אז דו וועסט ארויף קומען אויבן אויף יענע וועלט און מען וועט דיר פסק׳נען גיהנום?״ האט ר׳ נתן געענטפערט: ״וועל איך זאגן פאר יעדן איינעם וואו דער רבי איז, און איך וועל יעדן איינעם אהין שיקן״; דאס איז געוועזן דער הייליגער ר׳ נתן, איך בין נישט דא, איך וויל נאר יעדן איינעם ווייזן דעם וועג צום רבי׳ן. דאס דארפן מיר זיך פארנעמען ווען מיר שטייען אין אזא טאג, אז מיר וועלן אויך פארשפרייטן דעם הייליגן רבי׳ן, די גאנצע וועלט זאל וויסן פון די ליכטיגע עצות.

ווען עס קומט ר׳ נתנ׳ס יארצייט דארפן מיר זיך באנייען אין ׳הפצה׳; ווען א מענטש איז עוסק אין הפצה, אדער הדפסה, ווייזט ער אז ער האט ׳הכרת הטוב׳ פארן הייליגן רבי׳ן. מען פלעגט זיך פירן ביי אנשי שלומינו צו מאכן אן התעוררות ביי ר׳ נתנ׳ס יארצייט פאר הפצה, בעט איך דיר אויך דו זאלסט זיך אויפפרישן צו גיין אביסל הפצה יעדן טאג.

א פאר שעה בעפאר ר׳ נתן איז נפטר געווארן, האט ר׳ נתן געזאגט די ווערטער (דאס איז פאר אונז אזוי ווי א צוואה פון ר׳ נתן זכרונו לברכה): ״עזרא הסופר גייט אוועק פון דער וועלט, און טריף פסול איז זיך מתגבר, אזויפיל ווי ס׳איז היינט דא אלפים ורבבות טריף פסול; נאר איך האף, אז איין בלעטל פון רבינ׳ס ספרים וועט זיין א תיקון אויף אלסדינג״ (עזרא הסופר איז נסתלק געווארן עשרה בטבת, און ר׳ נתן האט דאס מרמז געוועזן אויף זיך, אז ער האט געהאט נשמת עזרא הסופר), און ר׳ נתן האט אויסגעפירט: ״איך זאג אייך אן, אייער עובדא זאל זיין איר זאלט דרוקן די ספרים, סע זאל זיין יפוצו מעינותיך חוצה, איר זאלט זיין שטארק מיט ׳געלט׳ מיט ׳רצון׳ און מיט ׳טירחא׳״.

איךווארט דיר צו זען ביי די סעודה.

...

~~~~~~~~~~~

בעזרת ה׳ יתברך - יום ד׳ פרשת ויחי, ט׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר
~~~~~~~~~~~

היינט נאכט געפאלט די יארצייט פונעם הייליגן ר' נתן זכרונו לברכה; אין ישיבה וועט אם ירצה ה' פארקומען א יארצייט סעודה אום זיבן אזייגער, איך האף אז דו וועסט קומען צו די סעודה זיך מחזק זיין.

דער הייליגער ר' נתן זכרונו לברכה איז נפטר געווארן עשרה בטבת שנת תר"ה לפרט קטן, עס איז אויסגעפאלן אין א פרייטאג. מען וואלט אים נאך געקענט מקבר זיין מבעוד יום, אבער ר' נתן האט געזאגט: "איך וויל בלייבן נאך א נאכט מיט ענק", דערפאר האט מען אים געלאזט אין זיין שטוב ביז מוצאי שבת, ערשט דעמאלט האט מען געמאכט די לוי'. די גאנצע שטאט איז זיך צוזאמגעקומען צו די לוי' - אנשים נשים וטף, יעדער האט געוויינט, אפילו די מתנגדים וואס האבן אים גע'רודפ'ט זיין גאנץ לעבן, אלע זענען געקומען צו די לוי', זיי האבן געזאגט: "וואס האבן מיר געוואלט פון דעם איד, פארוואס האבן מיר אים גע'רודפ'ט וכו'?"

דעם לעצטן ראש השנה פון רבי'ן - שנת תקע"א, איז דער ברסלב'ער רב ר' אהרן זכרונו לברכה געקומען פרעגן דעם רבי'ן וואס ער זאל טון וועגן קומען קיין אומאן אויף ראש השנה, ער האט געזאגט פארן רבי'ן אז די ראשי קהילה זאגן אים אז ער קען נישט אוועקפארן, ער טאר זיי נישט איבערלאזן וכו' און אויב ער וועט אוועק פארן אויף ראש השנה וועט ער פארלירן זיין פרנסה וכו', האט אים דער רבי געזאגט: "דעמאלט קענסטו נישט קומען; בלייב מיט זיי אין ברסלב" (עיין חיי מוהר"ן, סימן תו; פעולת הצדיק, סימן תתקצט).

למעשה איז ער טאקע נישט געקומען. ווען ר' נתן האט געהערט דערפון, אז ער איז נישט געקומען ווייל דער רבי האט אים געזאגט קום נישט, האט ער געזאגט: "אפילו דער רבי זאל נעמען א דראנג (א דיקע האלץ) און מיר אוועק טרייבן, וואלט איך אויך נישט אוועק געגאנגען" (פעולת הצדיק, שם).

דער רבי האט געהאט א תלמיד ר' ליפא, ער איז געווען א גרויסער סוחר. איינמאל איז ער געפארן אויף א גרויסער יריד צו מאכן געשעפטן, האט ער געטראכט אז ער וועט קודם גיין צום רבי'ן נעמען א ברכה. שבת ביי שלש סעודות האט אים שוין די הויט געברענט אז דער רבי זאל שוין ענדיגן די תורה, כדי ער זאל שוין קענען פארן צום יריד פארדינען געלט. אבער אזוי ווי דער הייליגער רבי האט דאך אלעס געזען, האט ער אים מרמז געווען אינמיטן די תורה אז עס שטייט אין תיקוני זוהר (תיקון ג' מהתיקונים האחרונים): "חֲיֵיכֹת בְּהוֹן בְּעוּתְרָא בְּהַאי עָלְמָא, וּלְבָתַר, קְטִילַת בְּהוֹן", געלט לאכט צום מענטש אין די יונגע יארן, און שפעטער הרג'עט דאס דעם מענטש; דער רבי האט געוואלט מיט דעם מרמז זיין פאר ר' ליפא אז נישט אלעס איז געלט וכו', ר' ליפא האט זיך באליידיגט פון דעם, ער איז אוועק געגאנגען פון רבי'ן און מער נישט געקומען.

יארן שפעטער האט אים ר' נתן געטראפן, און ער האט אים געפרעגט: "ליפא, וואו ביסטו אנטלאפן, עמנו הייתם?" האט אים ר' ליפא געזאגט: "דער רבי האט מיך פארשעמט", מיינענדיג די תורה וואס דער רבי האט דעמאלט געזאגט און אים מרמז געווען אין די תורה, זאגט אים ר' נתן: "ליפא! פון אזא רבי'ן גייט מען אוועק?! זאל דער רבי נעמען א דראנג (א דיקע האלץ) און מיך שלאגן וועל איך אויך נישט אוועק גיין"; דאס איז געווען ר' נתן. ער איז געווען צוגעבינדן צום רבי'ן מיט א מורא'דיגע שטארקייט, 'אפילו דער רבי אליין זאל מיר וועלן אוועק טרייבן, וועל איך נישט איבער לאזן אזא רבי'.

עס איז דא אסאך צו דערציילן איבער די פטירה פון ר' נתן, איך וועל דיר נאך אם ירצה ה' שרייבן מער באריכות אן אנדערע מאל, ווייל איך שפיר מיר נישט אזוי גוט. נאר איין קליינע מעשה פון ר' נתן ז"ל וועל איך דיר שרייבן. פרייטאג צו נאכטס האט ר' נפתלי זכרונו לברכה - ר' נתנ'ס חבר - זיך גע'חלומ'ט, ווי ער זעט ר' נתן לויפן זייער שנעל, ער האט נאך נישט געוואוסט אז ר' נתן איז שוין נסתלק געווארן, האט ער אים געפרעגט: "ר' נתן וואו לויפסטו?" האט אים ר' נתן געענטפערט אין חלום: "איך לויף גלייך צום רבי'ן!" האט ר' נפתלי פארשטאנען אז ר' נתן איז נסתלק געווארן.

די מעשה דארף אונז מחזק זיין, אז אפילו עס גייט אריבער אויף אונז שוועריקייטן וכו', זאלן מיר נאך מאכן ר' נתן ז"ל און לויפן גלייך צום רבי'ן; נעמען דעם רבינ'ס ספרים און דאס חזר'ן און חזר'ן, ביז מיר וועלן זוכה צו אלע גוטע זאכן.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת ויחי, י' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר

היינט איז עשרה בטבת, א טאג וואס מיר פאסטן אויפן חורבן בית המקדש; אין דעם היינטיגן טאג עשרה בטבת האט מען איינגעבראכן דעם מויער פון ירושלים, די צרות האבן זיך אנגעהויבן, ביז עס האט זיך ליידער געענדיגט מיטן חורבן בית המקדש.

דארפן מיר תשובה טון, און זען צוריק אויפצובויען דעם בית המקדש דורכדעם וואס מיר וועלן מגלה זיין פאר די גאנצע וועלט דעם הייליגן רבינ'ס עצות; דער רבי לערנט מיט אונז אז מיר זאלן לעבן מיט אמונה, מיר זאלן וויסן אז גארנישט פאסירט נישט פון זיך אליין, עס איז נישט דא קיין טבע, מקרה, מזל, נאר אלעס איז דער
~~~~~~~~~~

אייבערשטער, ער פירט דער וועלט מיט א פונקטליכקייט, בצדק ובמשפט בחסד וברחמים.

היינט איז דער יארצייט פון אונזער טאטע, אונזער רבי - ר׳ נתן זכר צדיק וקדוש לברכה; ר׳ נתן האט אונז געלאזט צוואה מיר זאלן עוסק זיין אין פארשפרייטן דעם רבינ׳ס עצות פאר די וועלט. מען קען זיך גארנישט פארשטעלן וואס אידישע קינדער מאכן מיט, יעדער איינער האט זיך זיינע צרות, מענטשן גייען ארום זייער צעבראכן און צעריסן, און מיטן רבינ׳ס עצות קען מען יעדן איינעם מחי׳ זיין.

דער רבי האט אונז געגעבן אן עצה, וואס ווער עס געוואוינט זיך צו צו דעם, לעבט א חיים טובים, די עצה הייסט "התבודדות"; דאס הייסט, אז א מענטש זאל יעדן טאג גיין אויף א פלאץ וואו קיינער איז נישט דארט, א פלאץ וואו קיינער שטערט אים נישט, און דארט זאל מען זיך אויסרעדן דאס הארץ צום אייבערשטן, און זיך גוט אויסוויינען צום אייבערשטן.

דערפאר, אז מיר זענען מקורב צום רבי׳ן דארפן מיר פאלגן דעם רבי׳ן; עס איז נישט גענוג אז מען גייט צום דאקטער, מען דארף נעמען די מעדיצין וואס דער דאקטער פארשרייבט. דאס זעלבע איז דא, אז מען קומט צום רבי׳ן איז נישט גענוג סתם זיך צו פאררופן "איך בין א ברסלב׳ער חסיד", מען דארף פאלגן די עצות פון רבי׳ן.

פאלג דעם רבי׳ן; פארצייל פארן אייבערשטן אלעס וואס גייט אריבער אויף דיר, רעדט צו אים אויף די שפראך וואס דו ביסט צוגעוואוינט צו רעדן, וועסטו זיכער זען בקרוב דיין ישועה. ר׳ נתן זכרונו לברכה האט געזאגט: "וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת, אויב א מענטש וועט רעדן צום אייבערשטן און בעטן אויף א זאך פערציג טעג, וועט ער עס זיכער באקומען".

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

בעזרת ה׳ יתברך - ערב שבת קודש פרשת ויחי, י״א טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד נרו יאיר

מוהרא״ש פלעגט שטענדיג חזר׳ן דעם מאמר חז״ל (מדרש תנחומא בראשית, סימן ג): "עוֹנֶג שַׁבָּת כְּאֶלֶף תַּעֲנִיּוֹת", ווען א מענטש איז פרייליך שבת, ער האט הנאה פון דאס עסן און טרינקען, און אזוי ווייטער - ווערט דאס גערעכנט אזוי ווי ער וואלט געפאסט טויזענט תעניתים.
~~~~~~~~~~

מיר גייען יעצט אריין אין די ימי השובבי"ם, וואס דער אריז"ל האט אונז מגלה געווען אז מען קען אין די טעג אלעס פארעכטן; דערפאר זאלסטו זען צו זיין פרייליך און זיך מאכן אן עונג שבת, וועט מען דאס רעכענען ווי דו האסט געפאסט טויזנט תעניתים.

מיר האבן נישט קיין כח צו פאסטן אויף די עבירות וואס מיר דארפן אלץ מתקן זיין; מיר האבן נעכטן געפאסט א קורצע פאסט-טאג, מיר האבן שוין געווארט און ארויסגעקוקט א גאנצן טאג: 'ווען קען מען שוין אויספאסטן...' איז ווי קענען מיר אנהייבן טראכטן פון פאסטן אויף וואס מיר דארפן פארעכטן.

צום ביישפיל, דער הייליגער אריז"ל זאגט, אז ווען א מענטש זינדיגט איינמאל אין פגם הברית, ער איז מוציא זרע לבטלה רחמנא לצלן, דארף ער פאסטן פ"ד (84) תעניתים; ווי קענען מיר אפילו אנהייבן טראכטן פון פאסטן, ווען מיר אלע דארפן תשובה טון אויף די עבירה? עס איז נישט דא גענוג טעג אין אונזער לעבן, אז מיר זאלן קענען פארעכטן אונזערע מעשים... אבער אז מיר וועלן זיך פרייען שבת, מיר וועלן זיך מענג זיין אום שבת - וואס דאס איז כאלף תעניתים, דאס וועט אראפנעמען אונזערע זינד.

זע אכטונג צו געבן זיך נישט אויפצורעגן אויף יעדע קלייניקייט; עס שטייט אין זוהר הקדוש (תקוני זוהר, תיקון מח): אויפן פסוק (שמות לה, ג): "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", לייגט דער זוהר צו איין ווארט "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ 'הכעס' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת"; כאטשיג א גאנצע וואך דארף מען אכטונג געבן נישט צו ווערן אין כעס, אבער שבת דארף מען נאך מער אכטונג געבן נישט צו זיין אין כעס, נאר זען עס זאל זיין פרייליך אין שטוב.

זאלסט זען פרייליך צו מאכן דיין ווייב און קינדער; דער אר"י הקדוש זאגט (ליקוטי תורה, פרשת כי תשא) אז די ראשי תיבות פון די ווערטער (שמות לא, טז): וְשָׁמְרוּ בְ'נֵי יִ'שְׂרָאֵל אֶ'ת הַ'שַּׁבָּת - איז 'ביאה', דאס קומט אונז ווייזן אז שבת דארף מען זען צו זיין צוזאמען - מאן און ווייב; דערפאר פארלייגט זיך דער יצר הרע מיט אלע כוחות אז שבת זאל זיין קריגערייען אין שטוב צווישן מאן און ווייב, כדי מען זאל בלאזן איינער אויפן צווייטן און נישט רעדן צווישן זיך, אזוי וועט מען נישט זיין צוזאמען און נישט זיין פרייליך.

זאלסט האבן א פרייליכן שבת.

~~~ שאלות ותשובות ~~~

תוכן השאלה:

לכבוד הרב רבי יואל ראטה שליט"א,

גמר חתימה טובה, שנת חיים ואושר, הצלחה מרובה בפעילתכם החשובה לטובת הבחורי חמד ולטובת כלל ישראל.

כמשפיע רוחני בטח ידוע לכם שהמון אנשים גם כאלה ששייכים לחוגים אחרים ושותים בצמא את דברי רבותיהם שליט"א, מקשיבים בהנאה לרעיונכם והגיגים הברוכים ע"י קליפים וכו' ונהנים מזה בדברי חיזוק עצה ותושיה, ובטח פועל הרבה אצלם, כידוע שהדיבור פועל הרבה בקדושה, וזכות הרבים תלוי בו, כן יוסיף ה' לתת ברכה בפרי עמלכם לקרב את בני עם ה' החביבים לו כ"כ אליו, זה בכה וזה בכה.

בכ"ז אבקש להביא לתשומת לבכם על שגגה שיצא מפי השליט, כשדיבר על צדיק מו"ר רבי אשר פריינד זיע"א בחוסר זהירות מספיקה, כידוע רבי אשר עבר המון רדיפות והשפלות והתנגדות מצד אנשים שהיה קשה להם לשמוע את האמת של הדבר ה', ובחר בחותמו של הקב"ה שזה אמת ולא להתבייש מאף אחד חוץ מהקב"ה, ולא חס על כבודו בכלל, היות שהוא חי באין מוחלט.

כמשפיע חשוב לציבור רחב שמכל הדרשות יוצא כבוד ליראי ה' ולחושבי שמו, בבחינת חבר אני לכל אשר יראוך בטח לא התכוונתם לפגוע, בכבוד של האי צדיק, רק לחזק את הרעיון שרבינו נחמן מברסלב זיע"א אהב גם את הפחותים. בכל זאת זה פגע קשות ברגשות אנשים הקשורים אליו ושומעים ומתחזקים מדברי חיזוק שלכם, כאילו מדובר נעלב וכו' עזב, רבי אשר לא עזב אפי' להרף עין את הרבוש"ע והיה קשור לצדיקיו האמתיים בקשר של קיימא, ולן בעמקו של שדות, וביטול הישות, בבחינת לית מגרמיה כלום.

החותם בהוקרה והערכה דושה"ט כה"י מנחם יוחנן פעיה"ק ירושלים

נ. ב. על דמותו הק' של רבי אשר יש המון לדבר, ומהנהגותיו יש הרבה ללמוד, אבל באתי בקיצור האומר, דהרי חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, ולתקן ולשפר ניתן תמיד, דמי שאינו עושה אין לו מה לתקן ולשפר.

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויחי, ו' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד מנחם יוחנן נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

עס איז באוואוסט אז הרב החסיד ר' אשר זכר צדיק לברכה איז געווען שטארק מקושר צום הייליגן רבי'ן, ער האט אסאך גענומען פון רבי'ן וכו', בפרט דער ענין פון התבודדות וואס ער פלעגט אריין לייגן אין זיינע מענטשן. אבער אזוי ווי עס פעלט נישט קיין עזות פנימ'ער בכלל, און בפרט אין ברסלב אליין זענען דא אסאך עזות פנימ'ער,

הפקר מענטשן - דאס איז גורם אז מענטשן זאלן מרוחק ווערן פון הייליגן רבי'ן, און אז מענטשן זאלן מורא האבן פון ברסלב.

דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ע): עס זענען דא מענטשן וואס דורך זייערע מעשים און זייערע דיבורים זענען זיי גורם אז מענטשן זאלן זיך דערווייטערן פונעם צדיק; בפרט די נייע אנשיקעניש פון נ, נח, וואס זיי זענען מבזה דעם רבי'ן, ווייל מענטשן מיינען אז דאס איז ברסלב, און זיי זענען גורם אז מענטשן זאלן נישט מקורב ווערן צום הייליגן רבי'ן. אבער באמת דארף מען זייער אכטונג געבן אויף דעם, ווייל דער רבי זאגט (ספר המדות, אות צדיק, סימן סט): "מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַצַּדִּיק, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא יֵצֵא עָלָיו שֵׁם רָע", ווער עס האט ליב דעם צדיק דארף אכטונג געבן עס זאל נישט ארויס גיין קיין שלעכטע נאמען אויפן צדיק.

דאס איז געווען די סיבה פארוואס הרב החסיד רבי אשר זצ"ל איז אוועק געגאנגען פון ברסלב, ווייל איינער פון די זקנים האבן געשריגן אויף אים מיט חוצפה און זלזול: "ר' אשר, דער רבי קען אייך נישט ליידן".

אין אומאן עס איז געווען א איד פון אנשי שלומינו מיטן נאמען משה ועלוול, עס איז ארויס אויף אים א שלעכטע נאמען אז ער טוט שמוץ, און ווען ער איז געקומען צום רבינ'ס ציון אויף ראש השנה האט דער טשערינער רב זכרונו לברכה געשריגן אויף אים: "משה וועלוול, דו ביסט אונז א בזיון, ווער בעט דיר זאלסט קומען דא?" און אנשי שלומינו האבן געהאט טענות אויפן טשערינער רב: "וואס הייסט דו שרייסט אויף אים, ווער בעט דיר צו קומען דא? ער איז נישט געקומען צו דיר, ער איז געקומען צום רבי'ן". וואס זאלן מיר טון אז עד היום ליידן מיר פון די מענטשן.

וואס מיינסטו, וואס איז דאס התנגדות פון סקווירא אויף ברסלב, ווער איז שולדיג אין די גאנצע התנגדות? שולדיג אין דעם זענען די עזות פנימ'ער פון ברסלב. דער הייליגער טשערנאבלער מגיד זכותו יגן עלינו האט זייער געהאלטן פון רבי'ן, אזוי ווי עס באוואוסט דעם סיפור ביי אנשי שלומינו. א איד איז אמאל געקומען צום הייליגן טשערנאבלער מגיד זכותו יגן עלינו, ער האט זיך באקלאגט אז ער ווערט נכשל יעדע נאכט בעוון קרי רחמנא לצלן, ער האט געוויינט אז דער הייליגער מגיד זאל אים געבן אן עצה, האט אים דער מגיד געגעבן א עצה, למעשה איז ער צוריק געקומען נאך אפאר טעג אז די עצה העלפט נישט, האט ער אים געגעבן אן אנדערע עצה, און ער איז צוריק געקומען זאגן אז די עצה העלפט אויך נישט, ער ווערט נכשל במקרה לילה רחמנא לצלן, האט אים דער הייליגער מגיד זכותו יגן עלינו געזאגט: "יעצט וועל איך דיר געבן א סגולה וואס דו וועסט שוין נישט דארפן צוריקומען צו מיר, ווייל די סגולה וועט דיר

זיכער העלפן", ער האט אים ארויס געברענגט דעם ספר 'ליקוטי מוהר"ן' און אים געזאגט: "לערן יעדע נאכט פאר די גייסט שלאפן אביסל פון דעם ספר, וועסטו זיכער ווערן אפגעהיטן פון אלעם שלעכטס און פון מקרה לילה".

ווי אזוי האט זיך אנגעהויבן די גאנצע התנגדות? שולדיג זענען די עזות פנימ'ער פון ברסלב; אין באַרדיטשוב האבן געוואוינט אסאך ברסלב'ער חסידים, און ווען מען פארט פון באַרדטישוב קיין אומאן פארט מען אריבער סקווירא. ווען זיי פלעגן פארן צום רבינ'ס ציון קיין אומאן, זענען זיי איינגעשטאנען ביי דעם גרויסן צדיק הרב הקדוש רבי דוד'ל מסקווירא זכותו יגן עלינו, ער האט זיי זייער מכבד געווען, ער פלעגט זיי אריין נעמען מיט גרויס ליבשאפט.

מוהרא"ש האט דערציילט אז ער האט נאך געהערט פון אן אלטן ברסלב'ער איד פאר זעכציג יאר צוריק וואס ער איז געפארן מיט א גרופע ברסלב'ער אידן קיין אומאן, ווען זיי זענען דורך געפארן די שטאט סקווירא האט דער גרויסער צדיק רבי דוד מסקווירא זכותו יגן עלינו זיי אויפגענומען מיט גרויס ליבשאפט, ער האט געהייסן זיינע חסידים זיי זאלן ברענגען עסן בריווח און אנגרייטן פאר זיי וואו צו שלאפן.

זענען געווען עזות פנימ'ער וואס פלעגן רעדן צום סקווירא'ער רבי מיט חוצפה, זיי פלעגן אים רופןביים נאמען וכו', אזוי ווי מען רופט א חבר: "... ברענג נאך זופ", "... ברענג נאך פלייש"; דער פריערדיגער סקווירא'ער רבי זכרונו לברכה איז געווען זייער נזהר אין כיבוד אב, ער האט דאס נישט געקענט צוזען, ער האט נישט געקענט צוהערן ווי מען רעדט צו זיין גרויסע טאטע מיט זלזול, והוה מה דהוה.

דאס זעלבע איז געווען אין ר' נתנ'ס צייטן, ווען ער איז אריבער די שרעקליכע מחלוקות וכו'; ווער איז שולדיג אין דעם? אויך איינער א לץ וואס פלעגט זיך דרייען אינעם ברסלב'ער קלויז. עס איז געווען איין יאר וואס עס איז נישט געווען צו באקומען קיין אתרוגים אין גאנץ אקריינא, די סאווראנער חסידים האבן פארשאפט אן אתרוג פאר זייער א רבי פאר אסאך געלט, און זיי האבן עס געשיקט מיט א שליח קיין סאווראן. אויפן וועג איז דער שליח מיד געווארן, האט ער זיך אראפ געלייגט שלאפן; דער אתרוג איז געווען איינגעפאקט זייער טייער, אין א טייערע האלטער, א גוי איז פונקט אריבער דארט וואו דער שליח איז געשלאפן, און ער האט געזען דעם טייערן שאכטל. האט ער געטראכט צו זיך: 'מן הסתם ליגט דא א טייערע דיימאנט', ווען ער האט דאס געעפענט האט ער געזען א פרי וואס ער האט נאך קיינמאל נישט געזען, ער איז געווארן זייער צעמישט: 'פארוואס פאקט מען אן א פרי אין א טייערע האלטער?' האט ער געטראכט צו זיך: 'מן הסתם איז דאס זייער א גוטע פרי, פארדעם האט מען דאס אזוי טייער

איינגעפאקט׳, ער האט געוואלט פארזוכן פון די טייערן פרי, האט ער אראפגעביסן דעם עק פונעם אתרוג, אבער זעענדיג ווי ביטער דאס איז, האט ער אויסגעשפיגן דעם פיטום און צוריק איינגעפאקט דעם אתרוג שטילערהייט אז דער מענטש זאל זיך נישט דערוועקן און באמערקן וואס ער האט דא געטון. למעשה האט דער שליח געברענגט דעם אתרוג צום רבי״ן פון סאווראן, עס איז געווארן א טומל דארט אין שטוב, זיי האבן אזוי לאנג געווארט ווען וועט שוין אנקומען דעם טייערן אתרוג, למעשה איז אנגעקומען א אתרוג אן א פיטום... אלע חסידים זענען געווען זייער טרויעריג אז דער רבי האט נישט קיין אתרוג אויף יום טוב.

עס איז געווען א לץ וואס האט זיך געדרייט אין ברסלב, ער האט זיך געשטעלט ביים פענסטער פון ברסלב׳ער בית המדרש ערב יום טוב סוכות, בשעת מען האט געדאווענט מנחה און געזאגט די קרבנות און ״פיטום הקטורת״; יעדעס מאל ער האט געזען ווי סאווראנע חסידים גיין אריבער, האט ער געשריגן ״פיטום הַק...״ ״פיטום הַק...״ ער האט נישט געזאגט הקטורת נאר ״הַק...״ - דער פיטום פונעם אתרוג איז אפגעהאקט. פאר די סאווראנע חסידים האט דאס זייער געבאדערט, האבן זיי פארשטאנען אז די ברסלב׳ער האבן דאס אונטער געשטעלט, זיי האבן אראפגעבראכן דעם פיטום פון זייער רבינ׳ס אתרוג, והבערה ללהב יצאת, והוה מה דהוה.

דער רבי זאגט (שיחות הר״ן, סימן קפב): ״מען קריגט נישט אויף מיר, מען האט זיך אויסגעשניצט א מענטש, און אויף אים קריגט מען; איך קריג אויך אויף דעם מענטש - זאגט דער רבי, אויף אזא מענטש וואס טוט אזעלכע זאכן וואס טויג נישט קריג איך אויך״; מענטשן ווייסן נישט וואס ברסלב איז, מענטשן מיינען אז דאס איז א פלאץ פון משוגעים, א פלאץ פון עזות פנימ׳ער. דאס מאכט אז יעדער קלוגער טאטע און מאמע זאלן נישט מסכים זיין אז זייער קינד זאל זיך דרייען אויף א פלאץ פון משוגעים אדער אויף א פלאץ פון עזות פנימ׳ער, וואס באמת האט דאס נישט צוטון מיט ברסלב, ווייל איבעראל זענען דא עזות פנימ׳ער.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,
~~~~~~~~~~

קודם כל א הארציגן ישר כח פאר די חיזוק בריוון איר זענט ממש מחיה נפשות, זאל אייך השם יתברך געבן געזונט און לעבן צו קענען ממשיך זיין מקרב צו זיין נפשות צום אייבערשטן, וואס עס איז נישטא קיין גרעסערע זכות פון דעם. אשריכם.

איך האב געוואלט פרעגן א שאלה, איך בין לעצטנס געווען אין איינע פון די בתי מדרשים אויף שבת און מען האט אזוי שנעל געכיפערט דאס דאווענען ממש ווי איינער דארף כאפן א טרעין, איך האב קוים געקענט ארויס זאגן די ווערטער (ס'איז געווען שבת, און איך בין זיכער אז קיינער דארף נישט כאפן דארט קיין טרעין...).

איך האב אויך נישט ליב ווען מען ציט אויס סתם ווערטער, אבער אזוי צו כיפערן נאך דערצו אויף שבת קודש? איך האב באמת נישט געוואוסט וואס צו טראכטן, צי איך בין משוגע, צי זיי זענען משוגע. וואו יאגט מען זיך? האב איך געוואלט וויסן וואס איז דעם ראש הישיבה'ס אויסקוק דערויף?

צום באמערקן אין סידור עת רצון פון מוהרא"ש זי"ע האב איך געזען ביים סוף פון די הקדמה ווי ער שרייבט אז "דער סידור איז נישט געשריבן געווארן פאר הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים, פאר די וואס כיפערן דעם דאווענען" וכו', עיין שם.

משה

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויחי, ו' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד משה נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

איך ווייס נישט וואו דו האסט געדאווענט און פון וועלכע שול דו רעדסט; אין היכל הקודש האט מוהרא"ש זכרונו לברכה אוועקגעשטעלט ווי לאנג עס זאל נעמען דאס דאווענען. שבת אינדערפרי דארף נעמען דאס דאווענען נישט מער ווי צוויי שעה; אודאי אז מען קומט אין שול ביי ברוך שאמר אדער ביי נשמת קען מען זיך נישט מיט כאפן, עס זעט אויס ווי דו שרייבסט (אסתר ח, יד): "הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים, יָצְאוּ מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים", מען דאווענט שנעל און מען כאפט אפ דעם דאווענען, אבער אז מען קומט צייטליך אין שול, מען הייבט אן דאס דאווענען מיטן בעל תפילה פון אנהייב, דעמאלט איז זייער געשמאק צו דאווענען, דאס דאווענען האט א טעם ווי זיסע וואסער, מען איז זיך מחי' מיט יעדעס ווארט.

מען דארף זייער אכטונג געבן נישט צו שלעפן ביים דאווענען; אין שלחן ערוך שטייט (אורח חיים, סימן נג, סעיף יא): אויב דער בעל תפילה דאווענט שטייט ווייל ער וויל מכבד זיין דעם אייבערשטן מיט זיין קול - איז זייער גרויס זיין שכר, אבער אויב ער טוט דאס

סתם צו ווייזן זיין שיינע קול, איז עס א גרויסע עבירה. ווייל מיט דעם וואס מען ציט אויס דאס דאווענען קומען נישט מענטשן אין שול.

דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נ): "כָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית", ווער עס איז פוגם בברית, "אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל", קען נישט דאווענען. ער שפירט א ביטערע טעם אין דאווענען; דאס דאווענען האט ביי אים א טעם פון "מַיִין מְרִירִין" - ביטערע וואסער, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (שמות טו, כג): "וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה, כִּי מָרִים הֵם", די אידן האבן נישט געקענט טרינקען דאס וואסער ווייל עס איז געווען ביטער; בפשטות מיינט דער פסוק צו זאגן אז מען האט נישט געקענט טרינקען די וואסער ווייל עס איז געווען ביטער, מוהרא"ש זאגט: כִּי מָרִים הֵם, "זיי" זענען געווען ביטער, זיי האבן נישט געקענט טרינקען די וואסער ווייל "זיי" זענען געווען ביטער, דאס וואסער איז געווארן ביטער ביי זיי אין מויל. אז מען קוקט א גאנצע וואך שמוציגע קליפס, מען ליגט אין ניאוף, אין ביטערע מעשים, איז קיין שום וואונדער נישט אז ווען עס קומט צום דאווענען דאווענט מען נישט, מען קומט שפעט און מען דאווענט נישט.

מוהרא"ש זכרונו לברכה איז געווען זייער קעגן שלעפן דאס דאווענען; אפילו ראש השנה ווען מען איז ממליך דעם אייבערשטן אויף די גאנצע וועלט, דער אנהייב פונעם יאר, האט מוהרא"ש אויך אוועק געשטעלט ווי לאנג עס זאל נעמען דאס דאווענען - פון אכט אזייגער ביז צוויי אזייגער.

מוהרא"ש זכרונו לברכה האט מיר געבעטן צו דאווענען תפילת שחרית ראש השנה, פון שנת תשע"ב לפ"ק. מענטשן זענען געווען ברוגז אויף מיר אז איך דאווען שנעל, "וואו איז דא צו לויפן" - האבן זיי מיר פארגעהאלטן. איך האב אבער נאר געטון וואס מוהרא"ש האט מיר געזאגט; מוהרא"ש האט מיר שטענדיג געוויזן מיט די הענט שנעלער, שנעלער.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

קודם כל וויל איך זיך באדאנקען פאר'ן ראש ישיבה פאר אלעס חיזוק און עצות וואס איך האב באקומען פון אייך.
~~~~~~~~~~

יעצט צו מיין שאלה, דער ראש ישיבה רעדט אסאך איבער די הארבקייט פון זיך דרייען מיט שלעכטע חברים, איך האב ליידער אסאך שלעכטע חברים, איך ווייס נישט ווי שלעכט זיי זענען, איך ווייס אבער אז פאר מיר איז זייער שלעכט ווען איך דריי זיך מיט זיי, און איך ווייס נישט ווי אזוי איך קען אויפהערן זיך צו דרייען מיט זיי, כאטש וואס איך בין זייער קלאר אז צום סוף וועל איך זייער חרטה האבן אויף דעם, איך וועל זייער חרטה האבן אויף די זאכן וואס איך וועל טון צוליב זיי.

איך בין א בחור ווי אלע בחורים, און איך האב ליב צו פארברענגען מיט חברים און האבן פאן, און איך קען זיך שוין מיט די חברים פאר א לאנגע צייט, אבער ווי נאר איך האב אנגעהויבן צו הערן אייערע שיעורים האב איך געכאפט ווי נישט גוט ס'איז פאר מיר זיך צו דרייען מיט זיי, מיין שאלה איז נאר ווי אזוי קען איך זיי אפלאזן?

ס'איז געווען א שטיק צייט וואס איך האב נישט אויפגעהויבן ווען זיי האבן מיר גערופן, אבער מיר טרעפן זיך כסדר אויפ'ן גאס, און זיי פרעגן מיר אלעמאל פארוואס איך קום נישט פארברענגען מיט זיי, און ס'איז מיר שווער זיי אפצוזאגן אין פנים אריין.

יישר כח פאר'ן נעמען די צייט מיר צו ענטפערן, און נאכאמאל א יישר כח פאר די אלע גוטע זאכן וואס איך האב באקומען פון אייך.

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויחי, ו' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

איך האב זייער הנאה צו הערן אז דו ביסט זיך מחי' ומחזק מיטן הייליגן רבינ'ס עצות. דער רבי לערנט אויס אונז מיר זאלן לעבן מיטן אייבערשטן, מיר זאלן זיך נישט לאזן נארן, מיר זאלן אריין כאפן יעדן טאג תורה תפילה, ווייל נאר דאס וועט פון אונז איבערבלייבן.

וויסן זאלסטו אז א מענטש האט נישט קיין חברים, א מענטש איז איינער אליין; די אלע חברים וואס מען האט זענען גוט ווי לאנג עס גייט גוט פארן מענטש, ווען מען פאלט אריין אין א צרה, דעמאלט שאקלען זיך אפ פונעם מענטש אלע חברים און מען בלייבט איינער אליין. ווען א מענטש איז אריין געפאלן אין א צרה, עס גייט אריבער אויף אים בזיונות דעמאלט קען ער זען צי ער האט חברים, אויב האט ער דעמאלט א חבר וואס רעדט צו אים און איז אים מחזק - דאס איז א חבר.

מוהרא"ש זאגט, מען זעט ביי די פרשה פון יהודה מיט תמר, קודם שטייט (בראשית לח, א): "וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו", יהודה איז אוועקגעגאנגען פון זיינע ברודער, "וַיֵּט עַד אִישׁ עֲדֻלָּמִי", ער איז געגאנגען צו א מאן וואס וואוינט אין שטאט עדולם, נאכדעם

שטייט (שם, יב; כ): יהודה האט געשיקט פרעגן "רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי", זיין חבר פון עדולם. פארוואס קודם שטייט סתם "איש עדולמי" דער מאן פון עדולם, שפעטער שטייט "רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי", זיין חבר פון עדולם? זאגט מוהרא"ש, ווען א מענטש גייט אריבער בזיונות, עס איז א בזיון צו רעדן מיט דעם מענטש, דעמאלט קען מען זען צי מען האט חברים, אויב איינער רעדט מיט דיר ווען דו האסט אלעס פארלוירן, ביסט איינער אליין וכו' וכו' דאס איז א חבר. אנהייב ווען יהודה האט געטראפן א חבר פון עדולם, רופט די תורה אים נאך נישט אן "רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי", ווייל ווען עס גייט גוט פארן מענטש, ער האט מענטשן ארום זיך, דאס איז נאך נישט קיין חבר, שפעטער ווען יהודה האט געהאט זיין פרשה, ער האט געזוכט אן עצה, ער האט געזאגט "תִּקַּח לָהּ, פֶּן נִהְיֶה לָבוּז", עס וועט זיין דא בזיונות, האט ער ווייטער מסכים געווען צו העלפן יהודה - דאס הייסט "רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי".

סתם זיצן און פארברענגען נעכט מיט חברים - דאס זענען נישט קיין חברים, דאס זענען בלויז כלומר'ישע חברים; די מינוט וואס דו וועסט זיי נישט צוניץ קומען וועט מען זיך אוועק דרייען די פנים פון דיר, קיינער וועט נישט קוקן אויף דיר.

דערפאר בעט איך דיר, לאז דיך אפ פון נישט גוטע חברים. נאך אביסל דארפסטו חתונה האבן, דעמאלט הייבט זיך אן דער לעבן, און אז דו וועסט פארברענגען דיינע נעכט מיט נישט גוטע חברים וועט דאס האבן אויף דיר א שלעכטע השפעה, עס וועט דיר שטערן אויף שפעטער. ווייל ווען מען טראגט אן א שידוך און מען וויל וויסן צי דער בחור איז א וואוילער בחור קוקט מען ווער זיינע חברים זענען, אזוי ווי עס גייט דער שפריך ווארט: "ווילסט מיר קענען, קוק ווער מיין חבר איז".

אנשטאט גיין פארברענגען די נעכט מיט חברים בלייב אין שטוב, לערן אביסל חומש - שנים מקרא ואחד תרגום; זונטאג ביז שני, מאנטאג ביז שלישי און אזוי ווייטער ביז סוף וואך, אויך זע צו זאגן פרקים משניות, משניות רייניגט דעם מענטש, "מִשְׁנָה" איז די אותיות "נְשָׁמָה", ווי מער א מענטש זאגט פרקים משניות איז ער זיך מְשַׁנֶּה אינגאנצן, ער ווערט ריין.

משניות האט א סגולה אז עס שלעפט ארויס דעם מענטש פון די טיפסטע בלאטע; אז מען זאגט משניות נעמט עס ארויס דעם מענטש פון די טיפסטע שמוציגסטע פלעצער וואו דער מענטש איז רחמנא לצלן אריין געפאלן.

נאכדעם, אז דו האסט נאך אביסל צייט, זע צו לערנען אביסל גמרא; דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ריד): "תַּלְמוּד בְּגִימַטְרִיָּא אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמָהּ לִילִית, עַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּלִמּוּד הַתַּלְמוּד לְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ", תלמוד באטרעפט די זעלבע ווי דער נאמען פון די

קליפה וואס מאכט א מענטש זינדיגן אין פגם הברית; דערפאר אז מען לערנט גמרא איז מען מכניע די קליפה, אפילו דו פארשטייסט נישט אין אנהייב וואס דו לערנסט, ניטאמאל עברי מיט טייטש קענסטו, דאך זאלסטו ווייטער לערנען, אזוי ווי דער רבי זאגט (שיחות הר״ן, סימן עו): ״אפילו מען פארשטייט נישט דאס לערנען, זאל מען ווייטער לערנען, מען זאל זאגן די ווערטער ביז מען וועט זוכה זיין צו פארשטיין״.

איך האף אז דו וועסט פאלגן דעם הייליגן רבי׳ן, וועט דיר גוט זיין אויף דער וועלט און אויף יענע וועלט.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך האב געוואלט פרעגן אויב מ'מעג לאזן קינדער גיין אליין אין מקוה ערב שבת קודש, אדער סיי ווען.

א גרויסן יישר כח פאר אלעס.

מנשה

תשובה מאת הראש ישיבה שליט״א:

בעזרת ה׳ יתברך - יום א׳ פרשת ויחי, ו׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד מנשה נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

מען דארף זייער אכטונג געבן נישט צו לאזן קינדער אליינס גיין אין מקוה; קינדער קענען בשום אין פנים ואופן נישט גיין אליינס אין מקוה.

ליידער זענען דא נישט געזונטע מענטשן וואס זוכן צו כאפן קרבנות וכו׳, דער אייבערשטער זאל אפהיטן אז מען פאלט אריין אין זייערע הענט, מען קען ווערן אומגליקליך פארן לעבן.

קינדער טארן נישט גיין אין מקוה נאר מיט זייערע עלטערן; פארשטייט זיך אז מען דארף אכטונג געבן צו גיין אין א צייט ווען די מקוה איז ליידיג. עס איז נישט גוט צו גיין אין מקוה ווען עס איז אנגעפילט מיט מענטשן, אפילו אן קינדער, כל שכן ווען מען גייט מיט קליינע קינדער דארף מען מער אכטונג געבן.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.
~~~~~~~~~~

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

דארף מען ציטערן פון די אייגענע קינדער? הערנדיג אלע שיעורים פונעם ראש ישיבה שליט"א, ווי דער ר"י זאגט אז מען דארף אריינלייגן אהבה ווייל אויב נישט קענען זיי ארויסגיין לתרבות רעה, האב איך אויפגעפאסט אז ווען איך רעד צו מיינע גרויסע קינדער ציטער איך פון זיי, איך האב א פחד אז זיי קענען אפפארן און ממש יעדעס ווארט דארף זיין געמאסטן און געוואויגן, ווייל זיי קענען מיד גוט צופיקסן...

איך לייג ב"ה אריין ליבשאפט, אבער דאך שפיר איך אז איך טו עס מער מחמת פחד. און ווער רעדט ווען איך זע אז מיין אינגל איז נישט צופרידן מיט עפעס ווער איך גאר שטארק דערשראקן, איך ווייז עס ח"ו נישט ארויס, אבער איך קלער: רחמנא ליצלן! איך לייג אפשר נישט אריין גענוג ליבשאפט, ער קען ח"ו אפפארן אין געציילטע יאר.

דער ר"י זאגט אז פאר חוצפה טאר מען נישט מוותר זיין, און זיין שטרענג. איז אבער די שאלה: נאר חוצפה? וואס טוט זיך ווען א קינד פאלגט זיין יצר הרע מיט אנדערע זאכן וואס זיין שכל איז נאכנישט משיג פארוואס מען טאר נישט, דארף מען מורא האבן אים צו זאגן קלאר: איך לאז דיר דאס נישט טון אן קיין סיבה! דו דארפסט מיך פאלגן? בקיצור, וואס איז די גבול וואס מען זאל וויסן אז עס איז גארנישט אז דאס קינד איז אויפגערעגט, און ווען מען דארף וויסן אז ח"ו נישט צו פייניגן ווייל ער קען ח"ו ארויסגיין לתרבות רעה?

א גרויסן יישר כח פאר אלעס.

זלמן

תשובה מאת הראש ישיבה שליט״א:

בעזרת ה׳ יתברך - יום א׳ פרשת ויחי, ו׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד זלמן נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

עס איז דא א מאמר החכם: ״מִן הַזְּהִירוּת - שֶׁלֹּא לְהִזָּהֵר״; דו זע אריין צו לייגן אסאך ליבשאפט אין דיינע קינדער, אז זיי זאלן ליב האבן צו זיין אין שטוב, זיי זאלן ליב האבן צו זיין מיט דיר וכו׳. זע צו מאכן שיינע שבת׳דיגע סעודות; פארצייל שיינע מעשיות ביים טיש, שמועס מיט דיינע קינדער, הער אויס זייערע מעשיות, אפילו עס איז
~~~~~~~~~~

דיר נישט אזוי אינטערעסאנט וכו׳, זע אז תורה ומצוות זאל זיין א פרייליכע זאך ביי דיר אין שטוב, נישט קיין וויינעדיגע זאך.

דאס וואס דו פרעגסט וועגן נאכגעבן קינדער וכו׳; נאכגעבן א קינד אלעס וואס ער בעט איז נישט ליבשאפט, דאס איז א שוואכקייט פון עלטערן, דאס איז א שוואכקייט פון נישט קענען זאגן ניין. קינדער וואס מען געבט זיי אלעס וואס זיי טראכטן און אלעס וואס זיי בעטן וואקסן אויף נישט געזונט, ווען זיי ווערן עלטער קענען זיי זיך נישט אויסקומען מיט דער לעבן, ווייל נישט אלעס קען מען האבן אין לעבן, אבער וויבאלד מען האט זיי נאכגעגעבן אלעס וואס זיי האבן גע׳חלומ׳ט, זיי האבן באקומען אלעס אויף דער וועלט, קענען זיי נישט אננעמען דעם לעבן.

דו מישט צוזאם הודו מיט כוש; אז א קינד איז אויפגערעגט ווען די עלטערן הייסן אים טון זאכן וואס ער וויל נישט, דאס הייסט נישט פייניגן; וואו קומט אריין מורא האבן אז ער וועט ארויסגיין לתרבות רעה ווען ער איז אויפגערעגט וכו׳, פארקערט, אז מען איז נישט מחנך קינדער, מען לאזט זיי טון וואס זיי ווילן, דעמאלט וועלן די קינדער ארויס גיין לתרבות רעה, דערפאר פארשטיי איך בכלל נישט וואס דו פרעגסט.

פייניגן מיינט ווען עלטערן פארשעמען די קינדער, מען נעמט א קינד און מען רייסט אים אונטער; למשל, מען וויל דער קינד זאל צוזאמרוימען דאס שטוב, מען זעט אז דער קינד דרייט זיך ארויס פון פאלגן (אזוי ווי אלע געזונטע קינדער) טאר מען נישט טשעפען פערזענליך: ״דו וועסט קיינמאל נישט קענען חתונה האבן״, ״דו ביסט א פוילער״, וכו׳ וכו׳, דאס הייסט פייניגן. נאך א משל, עלטערן ווילן מחנך זיין די קינדער זיי זאלן זיין צוזאמגענומען וכו׳, טאר מען נישט אראפ רייסן די קינדער: ״דו שלאך״, ״דו עקעלדיגע וכו׳״ - דאס הייסט פייניגן.

עלטערן וואס טשעפען די קינדער, עלטערן וואס רייסן אראפ די קינדער, וועלן די קינדער נישט נאר ארויסגיין לתרבות רעה, נאר זיי וועלן אויפוואקסן נערוון קראנקע. אזוי אויך טאר מען נישט צוגלייכן איין קינד צום צווייטן; מען טאר נישט פארהאלטן א קינד: ״פארוואס קענסטו נישט זיין אזוי ווי דעם שכנ׳ס קינד?״ ״פארוואס קענסטו נישט זיין צוזאמגענומען ווי יענעם?״ ׳ווייסט פארוואס איך קען נישט זיין ווי יענעם? ווייל איך בין איך, און יענער איז יענער׳. דאס אלעס הייסט פייניגן, אבער פארלאנגען פון קינדער צו העלפן וכו׳, דאס דארף מען טון און דאס הייסט נישט פייניגן.

ועל כולם דארף מען אסאך בעטן דעם אייבערשטן אויף גוטע קינדער; מוהרא״ש האט דערציילט, א איד איז אמאל געקומען צום הייליגן חפץ חיים זכותו יגן עלינו בעטן א ברכה אויף גוטע קינדער, האט דער הייליגער חפץ חיים גענומען א תהלים וואס איז

געוועז אויפגעבלאזן פון נאסקייט און דאס געוויזן פאר דעם איד און אים געזאגט: ״דאס איז דער תהלים פון מיין מאמע עליה השלום, וואו זי פלעגט יעדן טאג וויינען צום אייבערשטן זי זאל זוכה זיין צו גוטע קינדער, אזוי איז מען זוכה צו גוטע קינדער״.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט זען אסאך נחת פון דיינע קינדער.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

קודם כל א גרויסן יישר כח פאר אלע חיזוק וואס איך האב פון אייך, די שיעורים געבן אריין אין מיר א נייע לעבן, איך האב זייער אסאך חיזוק פון דעם.

אזוי ווי עס קומט יעצט עשרה בטבת די יארצייט פון ר' נתן, האב איך געוואלט פרעגן אויב איר קענט מיר אויסקלארן ווער ר' נתן איז געווען, ווייל איך האב געהערט פון מענטשן זאגן אז פון רבי'ן האט מען יא געהאלטן אבער פון ר' נתן נישט.

א גרויסן ש'כח נאכאמאל.

יעקב

תשובה מאת הראש ישיבה שליט״א:

בעזרת ה׳ יתברך - יום א׳ פרשת ויחי, ו׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד יעקב נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

אז דו ווילסט וויסן ווער ר׳ נתן זכרונו לברכה איז געווען, זאלסטו לערנען ר׳ נתנ׳ס ספרים. ר׳ נתן האט געשריבן ספרים וואס איז מחזק יעדן איינעם; יעדער איינער קען טרעפן חיזוק אינעם ספר ליקוטי הלכות.

ר׳ נתן איז מגלה פאר יעדן איינעם דאס רחמנות פונעם אייבערשטן, אויב מען טוט תשובה איז דער אייבערשטער מוחל יעדן איינעם, ווייל דער אייבערשטער איז א חנון ומרבה לסלוח, און ר׳ נתן איז טאקע נסתלק געווארן ביי די ווערטער. ער האט געדאווענט מנחה ערב שבת, און ביי די ווערטער ברוך אתה ה׳ חנון המרבה לסלוח האט ער זיך אפגעשטעלט, ער האט דאס איבערגעזאגט אן א שיעור מאל, און אזוי איז ער נפטר געווארן. ווייל דאס איז געווען ר׳ נתן - א גאנץ לעבן האט ער נאר דאס מגלה געווען פאר יעדן איינעם.
~~~~~~~~~~

די אלע וואס זאגן אז מען האט געהאלטן נאר פון רבי׳ן און נישט פון ר׳ נתן, די וויסן גארנישט פון רבי׳ן. ווייל דער רבי האט בפירוש געזאגט (חיי מוהר״ן, סימן שע): ״מען דארף דאנקען ר׳ נתן, ווייל ווען נישט אים וואלט נישט געבליבן פון מיר קיין בלעטל שמות״. נאך האט דער רבי געזאגט: ״קיינער פארשטייט מיר נישט נאר נתן, און נפתלי אביסל״.

אלע ספרים וואס מיר האבן היינט פון רבי׳ן איז נאר אדאנק ר׳ נתן זכרונו לברכה; ער האט אפגעשריבן אלע תורות וואס ער האט געהערט פון רבי׳ן. דער ערשטער חלק ליקוטי מוהר״ן האט ער געדרוקט בחיים חיותו פון רבי׳ן, און דער צווייטער חלק ליקוטי מוהר״ן האט ער געדרוקט נאכן רבינ׳ס הסתלקות.

בכלל דארפסטו וויסן, אז ווען איינער רעדט אויף צדיקים, איז א סימן אז דער מענטש איז א בעל עבירה. אפילו פון אינדרויסן זעט ער אויס ווי א שיינער איד; חכמינו זכרונם לברכה זאגן (תענית ז:): ״כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת פָּנִים, בְּיָדוּעַ שֶׁנִּכְשַׁל בַּעֲבֵרָה״, ווער עס איז אן עזות פנים איז א סימן אז ער איז א בעל עבירה; ווי איז דא א גרעסערער עזות פנים ווי איינער וואס ווייגט זיך צו רעדן אויף צדיקי אמת?! ווי שעמט זיך נישט א מענטש צו רעדן אויף צדיקי עולם, אויפן הייליגן רבי׳ן זכרונו לברכה און זיין גרויסער תלמיד ר׳ נתן זכרונו לברכה?! עס איז נאר ווייל די מענטשן זענען פגום בברית, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (תהלים נה, כא): ״שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ״, ווען א מענטש רעדט אויף ערליכע אידן, צדיקי אמת, איז עס ווייל ״חִלֵּל בְּרִיתוֹ״, דער מענטש זינדיגט אין הארבע עבירות; אפילו פון אינדרויסן קען מען דאס נישט זען, פארקערט נאך, די וואס רעדן אויף צדיקי אמת זעען אויס פון אינדרויסן ווי כלומר׳ישע פרומע מענטשן וכו׳, דאך זענען זיי פארפוילט פון אינעווייניג.

ר׳ נתן איז געווען א תלמוד חכם מופלג, ער איז געווען א שטארקע מתמיד און בקי אין ש״ס און אין אלע פוסקים, ר׳ נתן האט געקענט אויסעווייניג גאנץ ש״ס מיט אלע תוספות. ביי זיין בר מצוה איז ער א חתן געווארן מיט א טאכטער פון הגאון הצדיק הרב ר׳ דוד צבי אויערבאך זכרונו לברכה וואס איז געווען רב אין דריי גרויסע שטעט - שאריגראד, קרעמניץ, מאהליב; זיין שווער האט געזאגט: ״מען האט מיר אנגעטראגן אסאך תלמידי חכמים פאר מיין טאכטער, אבער אזא גלאטע האלז ווי נתנ׳לע האב איך נאך נישט געזען״.

בעפאר ר׳ נתן איז מקורב געווארן צום הייליגן רבי׳ן איז ער געווען ביי גרויסע צדיקים; ער איז געווען ביים הייליגן ר׳ ברוך׳ל ממעזיבוזש זכותו יגן עלינו, אויך איז ער געפארן צום הייליגן רבי ר׳ זושא מהאניפולי זי״ע. ער איז געפארן צום צדיק הרה״ק

ר' מרדכי מקרעמינץ זי"ע, צו הרה"ק ר' שלום מפראביטש און צו הרה"ק ר' אברהם דוב מחמעלניק זי"ע; אלע צדיקים האבן אים זייער מקרב געווען, און זיך מיט אים משעשע געווען.

צום סוף איז ער מקורב געווארן צום גרויסן צדיק הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זכותו יגן עלינו, אבער ער האט זיך נישט געקענט א דורך קומען מיט די בארדיטשובע חסידים. דער הייליגער קדושת לוי פלעגט אים זייער ליב האבן מיט א באזונדערע ליבשאפט, ער פלעגט אים רופן בלשון חיבה "מיין נתנ'לע", אבער וויבאלד ר' נתן איז געווען א גרויסער מתמיד און א גרויסער למדן, האט ער נישט געקענט דערליידן די פארברענגען וכו' מיט די סעודות וכו', ער האט דאס אנגעקוקט ווי מען פארברענגט סתם די צייט. ער פלעגט ארום גיין מיט ספיקות און בלבולים וואס צו טון, 'ווי אזוי איז מען זוכה צו זיין אן ערליכער איד?' 'ווי אזוי איז מען זוכה צו דינען דעם אייבערשטן?' ער האט נישט געקענט טרעפן א תירוץ אויף דעם.

ביז איין מאל איז ער געזיצן מיט די תלמידים פון הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ביי סעודת מלוה דמלכה, מען האט געמאכט א גורל צווישן זיי וועם מען זאל שיקן קויפן בייגל, און ר' נתנ'ס נאמען איז ארויסגעקומען ביים גורל אז ער דארף גיין איינקויפן בייגל, איז ער געגאנגען איינקויפן בייגל פאר מלוה מלכה. אויפן וועג איז ער געווארן זייער צעבראכן, ער האט געטראכט צו זיך: 'אויף דעם בין איך באשאפן געווארן, צו גיין קויפן בייגל?' ער איז געווארן זייער צעבראכן פון דעם, ער איז אריין געקראכן אין א פארמאכטע שול דורכן פענסטער, ער איז ארויף אין ווייבער שול, גענומען א תהילים און אנגעפאנגען זאגן קאפיטל נאך קאפיטל מיט גרויסע בכיות, ער האט געוויינט צום אייבערשטן: "וואס וועט זיין דער תכלית מיט מיר?" ער האט אזוי שטארק געוויינט ביז ער איז אראפגעפאלן אויף דער ערד און ער איז איינגעשלאפן.

ער חלומ'ט זיך ווי ער שטייט ביי א גרויסער לייטער, ער הייבט אן ארויפצוקריכן און ער פאלט אראפ, ער קריכט נאכאמאל ארויף און ער פאלט נאכאמאל צוריק, אזוי איז געווען יעדעס מאל, און יעדעס מאל וואס ער איז ארויף העכער איז ער געפאלן שטערקער, ביז ער איז שוין ארויף אלע טרעפ ביז אויבן, דעמאלט איז ער אראפגעפאלן און ער האט זיך מער נישט געקענט אויפשטעלן, פלוצלינג זעט ער א מענטש זאגט אים די ווערטער: "דראפע דיר און האלט זיך, שטארק דיר מיט אלע דיינע כוחות".

שפעטער ווען ער איז אנגעקומען צום רבי'ן האט ער גלייך געכאפט אז דער מענטש וועם ער האט געזען אין חלום ווי ער זאגט אים "דראפע דיר און האלט זיך", איז נישט קיין צווייטער ווי דער הייליגער רבי.

דער עיקר דארפן מיר פאלגן וואס ר׳ נתן האט אונז געלאזט צוואה; ר׳ נתן איז נסתלק געווארן ערב שבת פרשת ויגש עשרה בטבת שנת תר״ה לפ״ק. אפאר שעה בעפאר ר׳ נתן איז נפטר געווארן האט ער געזאגט די ווערטער (און דאס איז פאר אונז אזוי ווי א צוואה פון ר׳ נתן זכרונו לברכה): ״נו, אז עזרא הסופר גייט אוועק פון דער וועלט, און טריף פסול איז זיך מתגבר, אזוי פיל ווי ס׳איז היינט דא אלפים ורבבות טריף פסול; נאר איך האף, אז איין בלעטל פון רבינ׳ס ספרים וועט זיין א תיקון אויף אלסדינג״, און ר׳ נתן האט אויסגעפירט: ״איך זאג אייך אן, אז אייער עובדא זאל זיין איר זאלט דרוקן די ספרים, סע זאל זיין ׳יפוצו מעינותיך חוצה׳, איר זאלט זיין שטארק מיט ׳געלט׳ מיט ׳רצון׳ און מיט ׳טירחא׳״; (עזרא הסופר איז נסתלק געווארן עשרה בטבת, ר׳ נתן האט דאס מרמז געווען אויף זיך, אז ער האט געהאט נשמת עזרא הסופר).

דאס דארפן מיר טון, עוסק זיין אין פארשפרייטן דעם הייליגן רבינ׳ס ספרים אויף די גאנצע וועלט, מיר זאלן זיין שטארק מיט ׳געלט׳ מיט ׳רצון׳ און מיט ׳טירחא׳; דאס הייסט, איינער קען ברענגען געלט צו דרוקן - זאל ער ברענגען געלט, איינער קען קומען העלפן דרוקן - זאל ער קומען דרוקן, איינער קען גיין ביי די הייזער מיט די ספרים וכו׳, יעדער איינער זאל צו לייגן א האנט, האבן א חלק אין מגלה זיין דעם אייבערשטן אויף די גאנצע וועלט.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך בין א אינגערמאן פון ארץ ישראל, לעצטנס בין איך זיך זייער מחזק מיט אייערע געוואלדיגע שיעורים, איך הער אויס יעדן טאג עטליכע שעה פון די דרשות, און איך וויל אייך דאנקען פון טיפן הארצן פאר אלעס וואס איר העלפט מיר אזוי שטארק ארויס, און איך בין זיכער אז נאך פילע אידן ווערן געהאלפן און מחוזק פון די דרשות און שיעורים.

איך האב געוואלט פרעגן עטליכע זאכן:

א. אזוי בין איך בין א כולל אינגערמאן, און איך לערן צוויי סדרים אין כולל במשך דעם טאג, וויל איך וויסן אויס דער "סדר דרך הלימוד" פון רבי'ן איז אויך נוגע פאר מיר, אדער איז דאס נאר פאר מענטשן וואס לערנען נישט א גאנצן טאג.

ב. עס איז מיר לעצטנס געבוירן געווארן מיין ערשטע מיידל למזל טוב, וויל איך וויסן ווען עס הויבט זיך אן די חינוך ביי מיידלעך, און ווי אזוי איז מען זיי מחנך, לויט די השקפה פון רבי'ן און פון מוהרא"ש.
~~~~~~~~~~

ג. אזוי ווי איך האב אנגעהויבן מקורב צו ווערן צום הייליגן רבי'ן, וויל איך וויסן וועלכער ספר פון רבי'ן זאל איך קודם לערנען.

ד. רצונינו לראות את מלכינו, ס'איז דא דא אין ארץ ישראל הונדערטער און טויזנטער אידן וועלכע ווארטן בכליון עינים אז דער ראש ישיבה שליט"א זאל דא קומען געבן שיעורים און זיי מחזק זיין. איך בעט אייך בכל לשון של בקשה אז איר זאלט קומען אביסל דא קיין ארץ ישראל צו מחזק זיין די אידן פון דא.

נאכאמאל א גרויסן יישר כח פאר אלעס.

פנחס מנחם

תשובה מאת הראש ישיבה שליט״א:

בעזרת ה׳ יתברך - יום ג׳ פרשת ויחי, ח׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן

לכבוד פנחס מנחם נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

איך פריי זיך זייער צו הערן אז דו ביסט זיך מחזק מיט די עצות פון הייליגן רבי׳ן; דער רבי האט געזאגט (חיי מוהר״ן, סימן שנח): ״מיט יעדע שיחה וואס איך שמועס מיט ענק, קען מען זיין אן ערליכער איד. נישט סתם אן ערליכער איד, נאר אן ערליכער איד אזוי ווי איך מיין אן ערליכער איד״; דער רבי ברענגט אונז צום אייבערשטן, מיר זאלן לעבן מיט אמונה, מיט תכלית. דער רבי געבט אונז א וועג ווי מיר קענען זוכה זיין דורכדעם צו לערנען און ענדיגן כל התורה כולה (עיין שיחות הר״ן סימן עו).

דער דרך הלימוד פון רבי׳ן איז א דבר השוה לכולם; סיי פאר א גוטע קאפ, און סיי פאר א שוואכע קאפ. דער רבי האט בפירוש געזאגט (חיי מוהר״ן, סימן מו): ״איך קען ווייזן פארן גרעסטן למדן אז ער פארשטייט גארנישט, און איך קען ווייזן פארן שוואכסטן קאפ אז ער קען יא לערנען״.

דער רבי האט זייער אסאך גערעדט פונעם דרך הלימוד (שיחות הר״ן, סימן עו); אז מען זאל נישט זוכן צו פארשטיין גלייך בשעת מען לערנט, נאר מען זאל לערנען אסאך אן פארשטיין, ביז מען וועט זוכה זיין צו פארשטיין; ווען מען לערנט אויף דעם סדר דרך הלימוד איז מען זוכה אנצוקומען אסאך מער ווי ווען מען לערנט שטייט און מען קלערט אריין אין יעדע ווארט, וואס דאס שטערט נאר דאס לערנען. זייער אסאך מענטשן האבן אינגאנצן אויפגעהערט צו לערנען צוליב דעם וואס זיי האבן געלערנט און געקוועטשט וכו׳. אבער אז מען געוואוינט זיך צו, צו לערנען שנעלערהייט, וועט מען זוכה זיין צו לערנען זייער אסאך, מען וועט קענען דורך לערנען די גאנצע תורה - גמרא מיט אלע פוסקים, תנ״ך מיט אלע מדרשים, זוהר הקדוש וכו׳.

דאס וואס דו פרעגסט צי דער סדר דרך הלימוד איז אויך פאר כולל אינגעלייט אדער נאר פאר שוואכע בחורים; דער סדר דרך הלימוד פון רבי'ן איז פאר יעדן איינעם, אדרבה! דער למדן און דער מתמיד, ווען זיי נעמען דעם רבינ'ס וועג פון לערנען, קענען זיי אנקומען צו גאר גרויסע זאכן. וואס זאל איך דיר זאגן, די אלע וואס האבן געגומען דעם רבינ'ס ווערטער בתמימות ובפשיטות, זיי האבן אנגעפאנגען צו לערנען אויפן סדר דרך הלימוד, האבן זייער שיין מצליח געווען.

דאס וואס דו פרעגסט פון ווען עס הייבט זיך אן חינוך וכו'; מוהרא"ש זאגט: "חינוך הייבט זיך אן נאך פאר די קינדער ווערן געבוירן". קינדער וואס זעען ווי די עלטערן פירן זיך אויף ערליך, איידל וכו' וועלן זיי אויך זיין ערליכע אידן. א טאטע וואס גייט יעדן טאג אין שול דריי מאל א טאג, זעען דאס די קינדער, און זיי וועלן דאס נאכמאכן. אבער א טאטע וואס דאווענט נישט, אדער ער טוט א טובה ער שטעלט זיך אין שטוב ביים וואנט און מורמעלט אפאר ווערטער וכו' וכו', אן די בגדים וכו', וועלן די קינדער נישט גיין דאווענען; מען געבט זיך איין דריי און די קינדער זענען גרויס, דעמאלט קען מען נישט אנכאפן א קינד און אים שלעפן ביים אויער און שרייען: 'גיי דאווענען!' נאר אז א קינד זעט ווי דער טאטע האט א געפיל צום דאווענען, ער קומט אין שול און דאוונט, ער רעדט נישט ביים דאווענען, אזא קינד וועט אויך דאווענען. אבער אז דער קינד זעט ווי דאס גאנצע דאווענען איז א ליצנות ביי זיין טאטע, וועט ער אויך נישט דאווענען.

בנוגע וואסערע ספרים דו זאלסט אנהייבן לערנען; מאך זיך א שיעור אין שיחות הר"ן, און אין חיי מוהר"ן, דאס איז גרינגער צו פארשטיין.

דאס וואס דו פרעגסט ווען איך קום אויף ארץ ישראל וכו'; עס איז זייער שווער פאר מיר איבער צו לאזן די ישיבה, ביי מיר איז דאס די חשוב'סטע זאך - זיצן מיט בחורים און זיי מחזק זיין. קיינער פארשטייט נישט קיין בחורים, קיינער ווייסט נישט זייער צעבראכענע הארץ, זיי ווילן אזוי שטארק זיין ערליך און עס גייט זיי אזוי שווער.

איך האף אם ירצה ה' בקרוב צו קומען אויף צוויי דריי טעג.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,
~~~~~~~~~~~

קודם כל וויל איך באדאנקען פאר אייערע געוואלדיגע שיעורים, בזכות די שיעורים און די דרשות האב איך זייער סאך געבעטן און גערעדט צום אייבערשטן, און איך בעט נאך אלץ ב"ה.

איך האב אויך זייער פיל געבעטן אז ר' שלום מרדכי רובאשקין נ"י זאל באפרייט ווערן פון תפיסה, עס האט מיך זייער געבאדערט אז א איד זיצט אין תפיסה על לא דבר, נעכטן האב איך ספעציעל נאכאמאל אנגעהויבן מתפלל זיין פאר אים, איך האב געטענה'ט מיט'ן אייבערשטן פארוואס זאל רובאשקין זיצן אין תפיסה, און יעצט הער איך די גוטע נייעס אז ער איז ברוך ה' באפרייט געווארן, ממש איך בין אן א לשון... ווי אזוי קען איך דאנקען דעם אייבערשטן פאר אזא נס?

יישר כח פאר אלעס.

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א

בעזרת ה' יתברך - יום ג' פרשת ויחי, ח' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

די נס וואס דער אייבערשטער האט געטון מיט אונז אז ר' שלום מרדכי רובאשקין ני איז ארויס פאריגע וואך פון תפיסה - דאס איז א נס פאר גאנץ כלל ישראל.

די נייעס האט אויפגעשטורעמט די גאנצע וועלט; מיר האבן געטאנצן שבת נאך אלע תפילות אין ישיבה אויף די ניגונים: "חסדי ה' כי לא תמנו", "פדה בשלום נפשי וגו', ואני אבטח בך".

יעדער איד פריידט זיך מיט די נס; מען זעט אז דער אייבערשטער הערט אויס די געבעט פון אידישע קינדער, מען זעט אז עס איז נישט דא קיין ייאוש אויף דער וועלט. דאס שטארקט אונז אלע מיר זאלן ווייטער בעטן פאר אידישע קינדער, מיר זאלן מתפלל זיין פאר אלע וואס דארפן א רפואה, פאר אלע וואס דארפן ישועות, יעדע תפילה קומט אן צום אייבערשטן.

מען דארף פארציילן פאר די ווייב און קינדער די גאנצע מעשה: "פרשת שלום מרדכי בן רבקה". מען האט גענומען אן אומשולדיגער מענטש, און אים איינגעשפארט אין תפיסה פאר לאנגע יארן, און אלע אידן פון די גאנצע וועלט האבן געבעטן פאר אים יעדן טאג, ביז דער אייבערשטער האט געהאלפן אז ער איז באפרייט געווארן פון תפיסה פלוצלינג, אום זאת חנוכה. דאס וועט אויפבויען אין זיי די אמונה פשוטה, מען זאל גלייבן אז עס איז נישט דא עפעס אנדערש וואס צו טון ווען מען האט א צרה - חוץ תפילה. דאס וועט אויפבויען אין זיי אז עס איז נישט דא פון וועם צו בעטן נאר פונעם אייבערשטן.

מען דארף שטענדיג חזר'ן מיט די ווייב און קינדער: "אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לוֹ לְבַדּוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל, וְאֵין רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל לְזוּלָתוֹ", איך גלייב אז ווען מען דארף א ישועה דארף מען נאר בעטן דעם אייבערשטן.

דער הייליגער רבי אלימלך זכותו יגן עלינו זאגט: "ווען א מענטש האט א נס, זאל ער דאס דערציילן פאר יעדן איינעם, דאס וועט מאכן אז דער אייבערשטער זאל מאכן מיט אים נאך ניסים".

דערפאר, אז דער אייבערשטער האט געמאכט א נס אז ר' שלום מרדכי איז ארויס פון תפיסה, דארף מען שמועסן פון דעם נס און דאנקען דעם אייבערשטן אויף דעם, וועט דער אייבערשטער טון מיט אונז נאך ניסים. מיר דארפן אלע גרויסע נסים, אידישע קינדער גייען אריבער ביטערע צרות און שווערע יסורים; די שפיטעלער זענען ליידער פיל מיט אידישע קינדער. אז מיר וועלן פארציילן די ניסים וואס דער אייבערשטער טוט מיט אונז, וועט ער טון מיט אונז נאך ניסים.

מען זעט די אחדות וואס איז דא ביי כלל ישראל; גאנץ כלל ישראל פריידט זיך מיט אים. אפילו מענטשן פון אנדערע קרייזן, מענטשן וואס האבן אים קיינמאל נישט געזען, מענטשן וואס קענען אים נישט - יעדער גייט ארום מיט א מורא'דיגע שמחה אויף די גרויסע נס. דאס ווייזט פארן אייבערשטן אז אלע אידן זענען פאראייניגט מיט א שטארקע אחדות, דאס וועט ברענגען די גאולה שלימה בקרוב ממש.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך האב געוואלט פרעגן אויב איך מעג לאזן מיין בחור ליינען די שאלות אויף דעם סייט, אדער איך דארף מורא האבן אז ער גייט ווערן אויפגעקלערט?

קלמן

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום ג' פרשת ויחי, ח' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד קלמן נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.
~~~~~~~~~~

עס איז נישט כדאי צו געבן פאר א בחור א קאמפיוטער, אפילו פאר דברי תורה; ווייל ער קען אנקומען דורכן קאמפיוטער צו נישט גוטע פלעצער. אויב דו ווילסט ער זאל ליינען די שאלות ותשובות, קענסטו באשטעלן פון "קרן הדפסה" די קונטרסים, מען דרוקט יעדע וואך אלע שאלות ותשובות און אלע בריוו, דאס וועט אים מחזק זיין.

דו שרייבסט מיר אז דו האסט מורא ער וועט ווערן אויפגעקלערט; אויפגעקלערט איז ער שוין נעבעך פון זיינע שלעכטע חברים. אפילו דו זאלסט לעבן נאך טויזענט יאר וועסטו נישט וויסן וואס דיין זון ווייסט שוין יעצט וכו'; אויב עפעס וועט ער באקומען פון די בריוו יראת שמים, ער וועט זען אז ער קען נאך צוריק קומען צום אייבערשטן, ער וועט באקומען אביסל שכל פארן לעבן צו וויסן ווי אזוי מען געבט זיך אן עצה מיט א ווייב, מיט קינדער, מיט עלטערן וכו'.

וואויל איז פאר עלטערן וואס זענען מחזק זייערע קינדער, בפרט בחורים, וואס זיי זענען זייער צעבראכן; קיינער ווייסט נישט וואס גייט אריבער אויף בחורים און מיידלעך, אדער מאכט מען זיך ווי מען ווייסט נישט. נאר דער רבי האט פאר זיי חיזוק, דער רבי געבט אריין אין זיי א האפענונג.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד הרה"ג רבי יואל ראטה שליט"א

איך האב געליינט אביסל די בריוון וואס איר האט געענטפערט פאר מענטשן, און דאס האט מיר געמאכט טראכטן אז אפשר האב איך נאך אויך אן האפענונג.

שוין יארן וואס איך פאל ליידער דורך מיט די ביטערע עבירה פון פגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, רחמנא ליצלן. לעצטנס גיי איך ליידער אויך אויף שמוציגע פלעצער וואו מ'מאכט מאסאדזשעס וכו'. אבער דאס הארץ קלאפט מיר זייער און איך בין זייער צעבראכן דערפון, איך וויל באמת תשובה טון; איז דא פאר מיר א וועג ווי אזוי ארויסצוקריכן פון עבירות און ווערן אן ערליכער איד?

איך האף איר וועט מיר קענען ענטפערן אפילו ווען איך קען נישט שרייבן מיין נאמען.

א גרויסן דאנק.

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום ג' פרשת ויחי, ח' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... נרו יאיר
~~~~~~~~~~

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

וויסן זאלסטו אז די עבירה פון פגם הברית - הוצאת זרע לבטלה, איז זייער א הארבע עבירה. אזוי ווייט, אז חכמינו זכרונם לברכה זאגן (נדה יג:): "כָּל הַמּוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע לְבַטָּלָה חַיָּיב מִיתָה", ווער עס זינדיגט אין פגם הברית, ער איז מוציא זרע לבטלה רחמנא לצלן, איז חייב מיתה. "רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי אַמִּי אָמְרֵי, כְּאִילּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים", רבי יצחק און רבי אמי זאגן, ווער עס זינדיגט אין פגם הברית, ער איז מוציא זרע לבטלה, איז אזוי ווי איינער איז עובר אויף רציחה און שפיכת דמים. "רַב אַסִּי אָמַר, כְּאִילּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים", רב אסי זאגט, ווער עס זינדיגט אין פגם הברית, ער איז מוציא זרע לבטלה איז אזוי ווי ער דינט עבודה זרה רחמנא לצלן.

נאכדעם וואס דער מענטש גייט אוועק פון דער וועלט בלייבן די טיפות צוגעטשעפעט צו אים, אזוי ווי דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קמא) אז די אלע טיפות וואס מען איז מוציא לבטלה וכו', זיי גייען נאך דעם מענטש ווען דער מענטש שטארבט, זיי זענען אים מלוה וכו', דאס איז א מורא'דיגע צער און בושה פארן מענטש רחמנא לצלן.

ווי פאר די וואס גייען צו פלעצער וואו מען מאכט א מאסאדזש וכו'; מען מיינט אז מען האט א פרייליכן סוף וכו'. קוק וואס דער תורה זאגט, וואס דער סוף איז ווען מען זינדיגט אין די עבירה פון פגם הברית (בראשית מו, יב): "וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן", דער אייבערשטער האט גע'הרג'עט עֵר וְאוֹנָן ווייל זיי האבן געזינדיגט אין די עבירה; אויב טוט מען נישט תשובה איז זייער ביטער ביים סוף. מען האט א שלעכטע סוף, א ביטערע סוף, מען ווערט אלט און שוואך, מען ווערט א געראגטע מענטש, מען ווערט א שלעכטע מענטש, דאס איז דער סוף פון עבירות, נישט ווי מען מיינט אז דאס איז א פרייליכע סוף רחמנא לצלן.

דו שרייבסט אז דו דארפסט אן עצה זיך צו קענען איינהאלטן נישט צו גיין אויף די פלעצער; א איד איז געקומען צום רבי'ן פרעגן, ווי אזוי קען זיין אז א מענטש האט א בחירה ווען עס איז ממש נישט מעגליך אויפצוהערן צו טון וואס מען האט זיך צוגעוואוינט צו טון? האט אים דער רבי געזאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן קי): "עס איז זייער פשוט צו פארשטיין, אויב מען וויל טוט מען עס, און אז מען וויל נישט טוט מען נישט". שרייבט ר' נתן (שם): "איך האב מיר פארצייכענט וואס דער רבי האט אים געענטפערט. ווייל זייער אסאך מענטשן האבן די קשיא, זיי זענען שוין צוגעוואוינט צו טון שלעכטע מעשים, דערפאר מיינען זיי אז עס איז זיי שווער ארויסצוקריכן פון דעם, אבער באמת

איז נישט אזוי, נאר יעדער מענטש האט שטענדיג א בחירה און קען אויפהערן טון שלעכטע מעשים״.

דאס וואס דו פרעגסט צי דו קענסט נאך תשובה טון; וואס איז די שאלה? זיכער קענסטו תשובה טון! דער אייבערשטער האט ליב יעדן איד, ער ווארט מען זאל צוריק קומען צו אים. חכמינו זכרונם לברכה זאגן (מדרש שמות רבה יט, ד) אויפן פסוק (איוב לא, לב): ״בַּחוּץ לֹא יָלִין גֵּר״; ״אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹסֵל לִבְרִיָּה, אֶלָּא לַכֹּל הוּא מְקַבֵּל; הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים בְּכָל שָׁעָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ לִכָּנֵס יִכָּנֵס״, דער אייבערשטערווארפט נישט אוועק קיין שום מענטש, די טירן זענען שטענדיג אפען, ווער עס וויל צוריקקומען צום אייבערשטן קען שטענדיג צוריקקומען צו אים. נאך זאגן חז״ל (ברכות לד.): ״בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים, אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמוֹד שָׁם״, א בעל תשובה איז זייער חשוב ביים אייבערשטן, ער קומט אן אויף א פלאץ וואו צדיקים קומען נישט אן; ווייל א מענטש וואס איז שוין געווען אריין געכאפט ביים ס״מ און רייסט זיך ארויס פון דארט, ער קערט זיך צוריק צום אייבערשטן - דער מענטש איז זייער חשוב אויבן אין הימל.

דער הייליגער רבי האט אונז געגעבן א מתנה וואס רופט זיך ׳התבודדות׳, א מענטש זאל זיך אויסרעדן זיין הארץ צום אייבערשטן אויף זיין אייגענע שפראך, אויף זיין מאמע לשון; מען זאל גיין אויף א פלאץ וואו קיינער איז נישט דארט און זיך אויסשמועסן דאס הארץ, מען זאל פארציילן פארן אייבערשטן אלעס וואס גייט אריבער ברוחניות ובגשמיות, וואו דער יצר הרע ווארפט דיר אלץ אראפ, און אז וויפיל מאל דו ווילסט שוין זיין גוט פאלסטו נאכאמאל צוריק אריין אין דיין בלאטע.

זוך דיר אויף א פלאץ וואו קיינער איז נישט דארט, יעדן טאג זאלסט אהינגיין זיך אויסגיסן דיין הארץ צום אייבערשטן. פארצייל אים אלעס וואס עס גייט אריבער אויף דיר, אלע שלעכטע מחשבות וואס דער יצר הרע ברענגט אריין אין דיר, און ווי ער ווארפט דיר אראפ אין די עבירה פון פגם הברית - הוצאת זרע לבטלה, בעט דעם אייבערשטן:

״רבונו של עולם, האב רחמנות אויף מיר, איך וויל זיין אן ערליכער איד, איך האלט אין איין אראפאלן אין פגם הברית, איך בין שוין אזוי צוגעוואוינט צו טון די עבירה אז עס איז מיר שוין זייער שווער זיך ארויסצורייסן דערפון. הייליגער באשעפער, העלף מיר איך זאל מיך קענען היטן מיינע אויגן, געב מיר ריינע אויגן, איך וויל נישט קוקן שמוציגע מאוויס, שמוציגע קליפס. וואס זאל איך טון אז איך האלט אין איין צוריק פאלן, איך שפיר אז איך ווער פארברענט, די תאות ניאוף פלאקערט אין מיר, הייליגע

באשעפער ראטעווע מיר! איך וויל אזוי שטארק זיין אן ערליכער איד, אבער איך האלט אין איין צוריק פאלן, איך בין אזוי צעבראכן און צעקלאפט. רבונו של עולם, האב אויף מיר רחמנות, געב מיר כח, העלף מיר איך זאל גלייבן אין דיר, איך זאל שפירן אז דו האסט מיר ליב. דער יצר הרע רעדט מיר איין אז דו ביסט ברוגז אויף מיר, איך גיי ארום מיט נארישע געדאנקען, איך רעד מיר איין אז דו דארפסט מיר נישט, איך בין אזוי דערשראקן אז איך קען שוין נישט תשובה טון״.

אזוי זאלסטו רעדן צום אייבערשטן, זאלסט אים אלעס פארציילן און גארנישט באהאלטן פון אים, וועסטו סוף כל סוף ארויס גיין פון דיין פלאנטער וואו דו ליגסט.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט זוכה זיין צו טון תשובה שלימה.

...

~~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך האב אייך שוין געשריבן אפאר מאל וועגן מיינע קינדער, די בחורים וועלכע פירן זיך נישט ווי עס דארף צו זיין, און איך מוז אייך זאגן אז איך זע אביסל א ישועה בייביידע בחורים, דער אייבערשטער זאל ווייטער העלפען, איך האב מיט ביידע געמאכט א שיעור אין משניות, מיט'ן עלטערן האלט איך ביי מעשר שני, און מיט'ן צווייטן האלט איך ביי יומא.

דער דאנק קומט זיך פאר אייך וואס איר האט מיר אזויפיל מחזק געווען, און געגעבן הדרכה און עצות ווי אזוי זיך אומצוגיין מיט זיי.

יעצט האב איך א קלענערע נסיון, איך דארף זיך אבער שטארקן אין דעם. מיינע צוויי בחורים זענען איינער כמעט 21 יאר, און דער צווייטער איז 18 יאר, אבער מ'טראכט נאך בכלל נישט פון קיין שידוכים. ווידער איז דא איינער ביי אונז אין די משפחה, מיין ווייב'ס יונגערע שוועסטער, וואס זי מאכט יעצט חתונה איר ערשטע קינד, מיט זייער א נארמאלע שיינע שידוך, אלעס גלאנצט און אלעס איז פיין.

איז יעצט דא צוויי זאכן וואס באדערן מיר, איינס די קנאה אז איך דארף זיך פרייען אז מיין בחור לערנט באטש אביסל משניות, דארט וואו ער איז אין איטאליע, און ביי זיי מאכט מען אזא שיינער שידוך און אלעס איז פיין. און די צווייטע איז ווען איך דארף גיין צו די שמחה, יעדער וואונטש מיר אן "אי"ה ביי דיר אויף שמחות" יעדער טראכט אז איך בין א רחמנות, און איך פיל זיך זייער נישט באַ'טעמ'ט.

אפרים

תשובה מאת הראש ישיבה שליט״א:

בעזרת ה׳ יתברך - יום ד׳ פרשת ויחי, ט׳ טבת, שנת תשע״ח לפרט קטן
~~~~~~~~~~~

לכבוד אפרים נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

איך פריי מיר זייער צו הערן אז דו ביסט זיך מחזק מיט די עצות פון הייליגן רבי'ן, און א גרויסן יישר כח פארן מיר מודיע זיין אז דו זעסט שוין א שינוי לטובה ביי דיינע קינדער. דער אייבערשטער זאל דיר העלפן זאלסט זען נחת ביי אלע דיינע קינדער.

עס איז זייער נאריש צו מקנא זיין א צווייטן, ווייל קיינער ווייסט נישט וואס טוט זיך ביי יענעם; עס קען אויסקוקן צומאל פון אינדרויסן אז ביי יענעם גלאנצט אלעס, עס דאכט זיך אז יענער איז מצליח אין אלעס, ער האט שלום בית, נחת וכו'; אבער באמת האט דער מענטש בכלל נישט קיין לעבן, עס זעט נאר אזוי אויס פון אינדרויסן.

חכמינו זכרונם לברכה זאגן (שבת קנב:): "כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קִנְאָה - עַצְמוֹתָיו מַרְקִיבִין", זאגט מוהרא"ש זכרונו לברכה, אז בפשטות מיינט דאס נאכן שטארבן, אבער באמת גייט דאס אויך ארויף אויף לעבעדיגע מענטשן; ווען א מענטש האט קנאה, ווערן אים זיינעביינער פארפוילט נאך בחיים חיותו, זיין גאנצע לעבן עסט ער זיך אויף, טראכטענדיג: 'פארוואס האב איך נישט אזא לעבן ווי יענער', 'פארוואס האב איך נישט אזא ווייב ווי יענער', 'פארוואס האב איך נישט אזא הויז ווי יענער', 'קינדער ווי יענער'; אבער באמת דארף א מענטש וויסן, אז אויב דער אייבערשטער האט אים געגעבן אזא ווייב, אזעלכע קינדער, און אזא סארט שטוב וכו' וכו', איז דאס די בעסטע פאר אים, און בעסער קען נישט זיין.

דאס וואס דו שרייבסט אז דו שפירסט זיך ווי א רחמנות ווען דו גייסט אויף שמחות און מען וואונטשט דיר וכו'; וויסן זאלסטו אז א רחמנות איז נאר איינער וואס טראכט אז ער איז א רחמנות. מען ווערט נישט א רחמנות ווען א צווייטער האלט דיר פאר א רחמנות, נאר די אלע מענטשן וואס מען איז מזלזל אין זיי, מען האלט זיי ווי א רחמנות, דאס קומט ווייל די מענטשן גייען אליינס ארום צעקלאפט און צעזעצט. אבער ווען א מענטש איז שטארק מיטן אייבערשטן, ער לעבט מיט אמונה, ער ווייסט אז אלעס וואס גייט אריבער אויף אים איז מיט א פונקטליכע השגחה פונעם אייבערשטן - די סארט קינדער וואס איך האב, איז פונעם אייבערשטן; מיין ווייב; מיין פרנסה - אלעס איז פונעם אייבערשטן, און ער גלייבט אז דער אייבערשטער וועט אים העלפן מיט אלעס וואס ער דארף - אזא איינער גייט נישט אן וואס א צווייטער האלט פון אים, וואס א צווייטער קוקט און טראכט אויף אים. דערפאר אז דו גייסט צו א משפחה שמחה און מען וואונטשט דיר מזל טוב, זאלסטו ענטפערן 'אמן' בשמחה ובטוב לבב, וואס קען דען שאטן א ברכה פון א צווייטער איד?

איך זאג דאס שטענדיג פאר מיינע תלמידים; אסאך מאל זענען דא בחורים וואס עס גייט זיי נישט קיין שידוך, און עס ווערט זיי זייער אומבאקוועם ווען זיי דארפן גיין אויף שמחות פון יונגערע חברים. זיי זאגן מיר "איך בין נאך א בחור און מיין חבר רופט מיר צו א שלום זכור, צו א קידוש וכו'", אזוי אויך באדערט זיי ווען מענטשן געבן זיי חיזוק, מענטשן פרעגן זיי זייער נאמען און מאמעס נאמען צו מתפלל זיין פאר זיי, און דאס מאכט זיי שפירן זייער אומבאקוועם; זאג איך זיי אזוי: "קיינער קען דיר נישט מאכן פאר א רחמנות - נאר דו אליין. אז דו האלסט זיך פאר א רחמנות, אפילו דו וועסט זיך איינשפארן ביי דיר אין שטוב און נישט גיין צו קיין שמחות, וועסטו צעבראכן ווערן, דו וועסט זיך אויפעסן פון צער וכו', ווייל א רחמנות ווערט מען נישט דורכדעם וואס יענער קוקט אויף דיר, נאר ווי אזוי דו אליינס קוקסט זיך אן".

איך האף אז דו פארשטייסט וואס איך זאג דיר, און דו וועסט ארויס גיין פון דיין קטנות הדעת אז דו ביסט שולדיג, כאילו יענער האט עפעס מער געטון ווי דיר וכו' אז ביי אים גלאנצט אלעס אזוי שיין און אלעס קלאפט. דו דאנק דעם אייבערשטן אויף דיין ווייב און קינדער, און דאנק אים אויף די חסד אז דיינע קינדער לערנען מיט דיר.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט זוכה זיין חתונה צו מאכן דיינע קינדער און שעפן נאר אידיש נחת פון זיי, אמן.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך בין א אידיש לערערין, איך האב מיידלעך פון 14 15 יאר, איך הער אייערע שיעורים און איך לערן מיט די מיידלעך די לימודים וואס איר לערנט, אסאך מיידלעך באמערקן עס, ווייל זיי הערן אויך אויס די שיעורים, און זיי ווייסן אז עס מוז זיין אז די אלע שיינע זאכן וואס איך זאג קומט פון דא.

איך וויל וויסן ווי אזוי מען נעמט די קוראזש צו רעדן צו די מיידלעך עניני צניעות און עניני קדושה, יעדן טאג איידער איך גיי אריין אין קלאס, בעט איך דעם אייבערשטן אז איך זאל היינט רעדן, אבער איך קען נישט. איך ווייס אז מ'מוז רעדן און איך פארשטיי זייער גוט וואס איר זענט מרמז ביי די שיעורים, אז א לערערין מוז רעדן אפן, אבער ווי אזוי? עס איז ממש נישט מעגליך!

ח. ב.

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת ויחי, י' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן
~~~~~~~~~~

לכבוד ח. ב. תחי'

איך האב ערהאלטן אייער בריוו.

וואויל איז אייך און וואויל איז אייער חלק אז איר זענט מחנך אידישע קינדער אז זיי זאלן אויסוואקסן ערליכע אידישע מאמעס; איר דארפט זיך זייער פרייען אז איר האט זוכה געווען צו אזא הייליגע ארבעט.

חכמינו זכרונם לברכה זאגן (בבא בתרא ח:): אויפן פסוק (דניאל יב, ג): "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד - אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת". איינער וואס לערנט תורה מיט אידישע קינדער איז צוגעגליכן צו די שטערנס וואס באלייכטן און באשיינען די וועלט. מוהרא"ש זכרונו לברכה פלעגט דאס זייער שיין מסביר זיין; פונקט אזוי ווי מען קען נישט ציילן די שטערנס פון דער וועלט, אזוי קען מען נישט ציילן וויפיל זכותים א לערערין האט. ווייל א לערערין פלאנצט איין אין די קינדער תורה, יראת שמים און אמונה פשוטה אינעם אייבערשטן, און שפעטער ווען די קינדער וואקסן אויף און טוהן גוטע זאכן גייט אלעס אויפן חשבון פון די לערערין.

איך בעט אייך זייער איר זאלט געבן א שמייכל און א גוט ווארט פאר יעדע מיידל, בפרט פאר די וואס קיינער קוקט נישט אויף זיי, פאר די וואס קומען פון משפחות וואס מען רעכענט זיך נישט מיט זיי, זיי דארפן זייער וויכטיג מען זאל זיי זאגן א גוט ווארט, ווייל עס איז נישט דא ווער עס זאל זיי דאס געבן.

עס זענען ליידער דא טיטשערס וואס ווילן זיך נעמען אויף א מיידל פון א משפחה וואס מען האט נישט מורא אז די מאמע וועט פארפירן, און מיט די מיידל שלאגט מען כפרות ווען מען האט א שווערע טאג וכו', מען לאזט אויס די נערוון אויף די סארט מיידלעך רחמנא לצלן; איר זאלט זייער אכטונג געבן צו גיין פארקערט פון דעם, דוקא פאר די צעבראכענע מיידלעך דארף מען בעיקר ווייזן א שמייכל און געבן גוטע ווערטער, פאר זיי דארף מען געבן ליבשאפט.

אויב מען געבט אכטונג אויף די צעבראכענע קינדער דעמאלט הייסט מען א ריכטיגע מנהיג ישראל; חכמינו זכרונו לברכה פארציילן (מדרש שמות רבה ב, ב-ג): דוד המלך איז געווען א פאסטוך אלץ יונגער בחור; ער פלעגט שטענדיג אכטונג געבן אויף די שוואכע און יונגע שעפעלעך זיי זאלן האבן וואס צו עסן. ער פלעגט קודם ארויסברענגען די קליינע שאף צו פאשענען ווייל זיי האבן נאך נישט קיין גרויסע ציין און זיי קענען נישט עסן פון די אונטערשטע חלק פון די תבואה וואס דארט איז זייער הארט, אז זיי זאלן אפעסן די ווייכע תבואה. נאכדעם האט ער געפענט די טיר פאר די מיטעלע שאף וואס האבן שוין גרעסערע ציינער, זיי זאלן עסן פון די מיטלסטע חלק

פון די תבואה, נאכדעם האט ער ארויסגענומען די עלסטע שאף וואס זיי האבן גאר שארפע ציינער און זיי קענען עסן די הארטע תבואה און אויסרייסן די ווארצלען. האט דער אייבערשטער געזאגט פאר דוד: "דוד, איך זע ווי דו האסט רחמנות אויף שעפעלעך, דו ביסט ראוי צו זיין דער מנהיג ישראל", אזוי ווי עס שטייט (תהלים עח, עא): "מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ, לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ".

א טיטשער דארף לעבן מיט די קלאס; א טיטשער קען נישט זיין נאר טיטשער מיט דעם וואס זי לערנט וואס מען דארף לערנען. א טיטשער דארף וויסן וואס עס טוט זיך צווישן די מיידלעך, א טיטשער דארף בודק זיין אויב עס איז דא א מיידל וואס טרעט אויף אנדערע, אפשר האבן די מיידלעך מורא פון געוויסע מיידלעך וואס טשעפען וכו', דאס איז דער עיקר שבעיקרים - אויסלערנען פאר די מיידלעך מידות טובות.

איך כאפ אן א ביישפיל, מען דארף אויסלערנען מיידלעך - בפרט קליינע מיידלעך, אז מען טאר נישט זאגן קיין סודות אין קלאס, אדער ווען א צווייטע מיידל שטייט נעבן דיר, און מען לייגט דאס אראפ מיט מעשיות וכו', ווייל דאס הייסט טשעפען.

דאס וואס איר פרעגט ווי אזוי מען האט די שטארקייט צו רעדן צו די תלמידות פון קדושה וכו'; עס איז דא א מאמר החכם: "הַהֶכְרֵחַ לֹא יְגֻנֶּה", אז מען דארף רעדן פון דעם האט מען נישט קיין ברירה. איך ווייס אז עס איז שווער צו רעדן פון די ענינים וכו', מיר איז אויך זייער שווער צו רעדן צו די בחורים פון קדושה, ווייל מען דארף זייער אכטונג געבן ווי אזוי מען רעדט און וואס מען רעדט, אבער פָּטוּר בְּלֹא כְּלוּם אִי אֶפְשַׁר - מען מוז רעדן.

ווער עס איז עוסק מיט מענטשן וכו', ווייסט אז מען וואלט ווען געקענט אינשפארן אסאך צרות דורך דעם וואס מען רעדט צו קינדער זיי זאלן זיך אכטונג געבן פון מנוולים; זייער אסאך מאל איז דא שלום בית פראבלעמען, און מען פרובירט צו זען פארוואס די מאן און ווייב לעבן נישט צוזאמען וכו', ביז מען דערוויסט זיך אז דא האט איינער געטשעפעט וכו'. דאס זעלבע דארף מען רעדן צו מיידלעך זיי זאלן זיך פירן איידל צווישן זיך אליינס וד"ל, ווייל אז מען רעדט נישט ווייסט מען נישט, און אז מען ווייסט נישט קומט מען צו צו טון כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם רחמנא לצלן.

ווען מען דארף אמאל געבן א קנס פאר א מיידל, טאר מען נישט קנס'ענען מיט הייסן זאגן תהילים וכדומה; ווייל ווען זיי וועלן ווערן עלטער וועלן זיי נישט וועלן זאגן תהילים, עס וועט בלייבן ביי זיי איינגעקריצט אין מח אז תהילים איז א קנס. מען קנס'עט למשל, אז אויב דו וועסט נישט טון וואס אלע טוהן וכו', וועסטו דארפן זיצן דא אין קלאס ווען מען גייט לאנטש וכו'.

דער אייבערשטער זאל העלפן איר זאלט האבן הצלחה אין אייער הייליגע ארבעט.

...

~~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך האב אמאל געהערט א שיעור פון אייך איבער א מעשה פון אן ארימאן וואס האט געפונען א דיימאנט און האט עס פארלוירן אויפ'ן שיף, און איך האב געהאט דערפון שטארקע חיזוק.

למעשה האב געזוכט די מעשה אין סיפורי מעשיות און אין נאך פלעצער, אבער איך האב דאס נישט געקענט געפינען. אפשר וואלט איר מיר געקענט אנווייזן דעם מראה מקום וואו די מעשה ווערט געברענגט?

א גרויסער דאנק פאר אייך פאר די אלע שיעורים, מען קריגט פון דעם א נייע לעבן.

זלמן

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת ויחי, י' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד זלמן נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

די מעשה וואס דער רבי האט דערציילט פונעם ארעמאן וואס האט פארלוירן דעם דיימאנט שטיין, ווערט אראפ געברענגט אין ספר כוכבי אור; דארט ווערסטו טרעפן זייער שיינע מעשיות פון הייליגן רבי'ן וואס ר' אברהם ב"ר נחמן זכרונו לברכה האט צוזאמגענומען, די מעשיות האט ער געהערט פון זיין טאטן ר' נחמן טולטשינער זכר צדיק לברכה. איך וועל דיר שרייבן די מעשה אז דו זאלסט זען ווי שיין דער סוף איז אויב מען דערהאלט זיך.

דער רבי האט דערציילט (ספר כוכבי אור סיפורים נפלאים, ב): עס איז געווען אן ארעמאן וואס האט זיך מפרנס געווען פון פארקויפן ערד צו מאכן דערפון ליים, ער פלעגט אויפזוכן די ספעציעלע זאמד וואס מען מאכט פון דעם ליים, און ער פלעגט דאס פארקויפן.

איינמאל בשעת'ן גראבן האט ער געטראפן זייער א טייערע שטיין, ער האט געוואלט פארקויפן דעם שטיין, האבן אים די צירונג סוחרים געזאגט אז דאס איז ווערד אזוי סאך געלט, אז עס איז נישט דא אין די גאנצע מדינה איינער וואס זאל האבן דאס
~~~~~~~~~~~

געלט צו קענען באצאלן פאר אזא טייערע דיימאנט שטיין, נאר אין לאנדאן אינעם עיר המלוכה וועט מען קענען אפקויפן פון אים דער שטיין.

וויבאלד ער איז געווען זייער ארעם, ער האט נישט געהאט קיין געלט צו פארן קיין לאנדאן, האט ער פארקויפט אלעס וואס ער האט פארמאגט, ביז ער האט צוזאמגעקליבן אביסל געלט, און ער האט מיט די געלט געדינגען א פערד און וואגן וואס זאל אים פירן צום ים פארט.

ווען ער איז אנגעקומען צום פארט האט ער שוין נישט געהאט קיין געלט פאר א טיקעט, און ווען ער האט געוואלט ארויפגיין אויפן שיף וואס פארט קיין לאנדאן האט מען אים נישט ארויפגעלאזט, ווייל ער האט נישט געהאט קיין געלט. האט ער געבעטן מען זאל אים צולאזן צום שיפס קאפיטאן, ער האט געוויזן דעם דיימאנט שטיין פארן שיפס קאפיטאן, און ער האט אים געזאגט אז ער איז גאר א גרויסער ביזנעס מאן און ער האנדלט מיטן קעניג. גלייך האט אים דער שיפס קאפיטאן ארויפגעלאזט אויפן שיף און ער האט געהייסן די משרתים מען זאל אים געבן דעם שענסטן צימער, און אים מכבד זיין מיט גרויס כבוד.

דער איד פלעגט זיך שפילן מיטן דיימאנט שטיין בשעת ער האט געגעסן, דאס פלעגט אים מאכן אפעטיטליך, ביז איינמאל האט ער איינגעדרימלט אינמיטן עסן, און ער האט נישט באמערקט ווי דער משרת רוימט אפ דעם טיש מיטן דיימאנט אינאיינעם, און אלעס אריין געווארפן אין וואסער. דער איד וועקט זיך אויף און זעט אז ער האט אלעס פארלוירן... ער איז געווארן זייער צעבראכן, ער איז שיעור נישט אראפ פון זינען, ער האט געטראכט צו זיך: 'יעצט ווען דער שיפס קאפיטאן וועט זיך דערוויסן אז איך האב גארנישט, וועט ער מיר ארייןווארפן אין וואסער, וואס קען איך דא טון?' האט ער אפגעמאכט ביי זיך אז ער וועט זיך מאכן פרייליך, ער וועט זיך מאכן כאילו ער איז רייך, און ער האט נאך אלץ ביי זיך דעם דיימאנט שטיין.

דער שיפס קאפיטאן פלעגט אלץ אריין קומען צו אים אין צימער שמועסן מיט אים, און דער איד האט זיך ווייטער געמאכט פרייליך פונקט אזוי ווי פריער; איין טאג זאגט אים דער שיפס קאפיטאן: "איך זע אז דו ביסט א קלוגער מענטש, וויל איך דיר פארטרויען מיט א גרויסן סוד, איך האב דא אינעם שיף אסאך סחורה וואס איך קען נישט אריין ברענגען אין לאנדאן, ווייל מען איז מיר חושד אז איך גנב'ע דאס, איך וועל עס איבערשרייבן אויף דיין נאמען און מיר וועלן זיך שפעטער פאררעכענען". אזוי האבן זיי געטון; נאכן אנקומען קיין לאנדאן האט דער שיפס קאפיטאן געכאפט א הארץ

אטאקע, און דער איד איז געבליבן מיט אלע פארמעגנס וואס ער האט אים איבערגעשריבן און ער איז געווארן א גרויסער עושר.

דער רבי האט אויסגעפירט די מעשה מיט די ווערטער: "די דיימאנט שטיין איז נישט געווען דעם איד'ס, והא ראי' ער האט דאס פארלוירן; די סחורה פונעם שיף האט געהערט פארן איד והא ראי' ער האט דאס באקומען; און ווי אזוי איז ער געווארן אזוי רייך? נאר ווייל ער האט זיך דערהאלטן".

דער רבי האט נישט אויסגעפירט דעם נמשל, ווייל יעדער איינער האט אן אנדערע נמשל, און אפילו ביים מענטש אליינס טוישט זיך דער נמשל יעדע שטיק צייט; איינער פארלירט זיין געלט, איינער פארלירט א שידוך, איינער פארלירט קינדער, דארף מען געדענקען וואס דער איד האט געטון ווען ער האט פארלוירן דעם דיימאנט שטיין, ער האט זיך געמאכט פרייליך, ער האט ווייטער געשפילט עושר, ער האט ווייטער גערעדט מיטן שיפס קאפיטאן כאילו מען מיינט נישט אים, דערפאר האט ער זוכה געווען צו ווערן רייך וכו'.

די גאנצע ברסלב'ער חסידות באשטייט פון אייןווארט: "התחזקות!" א מענטש זאל זיך דערהאלטן אפילו עס גייט אויף אים אריבער שווערע ביטערע צרות. דאס לערענט אונז דער רבי, מיר זאלן זיך "דערהאלטן" אפילו מען האט גארנישט, אפילו מען איז אזוי ווי דער איד אויפן שיף אן קיין איין פרוטה, אן גארנישט, יעדע רגע קען מען אים ארייןווארפן אין וואסער וכו', דאך איז ער געזיצן און געשמועסט מיטן קאפיטאן אזוי ווי ער איז א גרויסער עושר און האט געשעפטן מיטן קעניג.

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~

תוכן השאלה:

לכבוד דער ראש ישיבה שליט"א,

איך האב געוואלט פרעגן אויב איך מעג דאווענען נאך חצות.

יישר כח פאר אלעס.

וואלווי

תשובה מאת הראש ישיבה שליט"א:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת ויחי, י' טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן
~~~~~~~~~~

לכבוד וואלווי נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח): "ווען א איד איז שטארק מיטן דאווענען דריי מאל א טאג, שחרית, מנחה און מעריב, וועט ער בלייבן א איד; דאס האלט א איד שטארק אז מען זאל נישט אוועקפאלן פון אידישקייט".

דער רבי זאגט (שם): דאס איז פשט וואס חכמינו זכרונם לברכה זאגן (ברכות נד.): עוג מלך הבשן האט געזאגט: "מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל כַּמָּה הֲוֵי, תְּלָתָא פַּרְסֵי", איז ער געגאנגען און אויסגעריסן א בארג פון דריי פרסה, ער האט דאס געוואלט ווארפן אויף די אידן, האט דער אייבערשטער געמאכט א נס, עס זענען געקומען קליינע ווערעמלעך און געלעכערט דעם בארג, ביז דער בארג איז אים אריין געפאלן אויפן האלז און אים דערשטיקט, נאכדעם איז געקומען משה רבינו, ער האט געגעבן א שפרינג און אים דערלאנגט א קלאפ אויף זיין פיס און אים גע'הרג'עט. זאגט דער רבי, עוג מלך הבשן דאס איז דער יצר הרע וואס ער האט פיינט יעדן איד און ער וויל אים הרג'נען, ווען ער זעט אז א איד האלט זיך אין מחנה ישראל דורך ג' פרסה, דורך זיינע דריי תפילות, זאגט ער, איך וועל אויסרייסן פון אים די דריי תפילות אזוי וועל איך אים ארויסנעמען פון מחנה ישראל.

דער יצר הרע פארלייגט זיך זייער שטארק אז א מענטש זאל אנהייבן מזלזל זיין אין דאווענען; קודם הייבט דער מענטש אן צו פארפאסן מנחה מעריב, נאכדעם הייבט מען אן שניידן פון שחרית, מען ווערט א תלמיד חכם - מען ווייסט שוין וואס איז דער עיקר דאווענען און וואס איז נאר א לכתחילה וכו' וכו', נאכדעם פאלט מען נאך א שטאפל, מען טוט אן די תפילין און מען זאגט בלויז שמע ישראל מיט די ערשטע דריי ברכות פון שמונה עשרה, ביז מען הערט אויף אינגאנצן צו דאווענען; אזוי נעמט דער יצר הרע אוועק דעם מענטש פונעם אייבערשטן. קומט משה רבינו וואס דאס איז דער אמת'ער צדיק, ער לערנט אויס פארן מענטש: "געב א שפרינג" - "טאנץ ארויס פון בעט", און "טאנץ אריין אין שול", מיט דעם הרג'סטו דעם יצר הרע. אזוי ווי חכמינו זכרונם לברכה זאגן (ברכות נח.): "בָּא לְהָרְגְךָ, הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ", לייגט דער זוהר הקדוש צו איין ווארט (הקדמת תקוני זהר, ח:): "הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ - בִּצְלוֹתָא"; זעט מען אז דורכ'ן דאווענען שחרית מנחה מעריב הרג'עט מען דעם יצר הרע.

דערפאר זאלסטו זען צו גיין דאווענען שחרית גלייך ווען דו שטייסט אויף; שטופ עס נישט אפ אויף שפעטער. אזוי ווי דער רבי זאגט (שיחות הר"ן, סימן לא): "רָאוּי לְהִזָּדֵרֵז לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי לְפִי גֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה, שֶׁיְּקָרָה מַעֲלָתָהּ מְאֹד מְאֹד, מִי יוֹדֵעַ אִם יִזְכֶּה אַחַר כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל", מען דארף דאווענען גלייך ווען מען

שטייט אויף אינדערפרי, ווייל דאווענען איז זייער א גרויסע און טייערע זאך, און אויב מען שטופט עס אפ אויף שפעטער, ווער ווייסט צי מען וועט בכלל דאווענען; דער רבי האט זייער מקפיד געווען מען זאל גארנישט טון פארן דאווענען, און ער האט אוועק געמאכט די אלע וואס גרייטן זיך מיט הכנות וכו׳ (עיין שיחות הר״ן, סימן ל).

דער אייבערשטער זאל העלפן זאלסט האבן הצלחה אין אלע ענינים.

...

~~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~~